Է. ՏԱՐԻ 1824 ԹՈՒԱԿԱՆ ՀԱՅՈՑ 4 ՄԵՀԵԿԱՆ 4382 — Հ. Տ. 10 ՓԵՏՐՈՒԱՐ 1890 — Ն. Տ. 22 ՓԵՏՐՈՒՆՂ 1890 — ՀԻՃՐ. 2 ՐԷՃԷՊ 1307 ՇԱԲԱԹ

20 ՓԱՐԱ

ՆԱՄԱԿ ԿԱՄ ՈՐ ԵՒ ԻՆՉ ԳՐՈՒԹԻՒՆ ՊԷՏՔ Է ՈՒՂՂԵԼ
ԱՌ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
ԱՐԵՒԵԼՔ-ԻՆ ՕՐԱԳԻՐ
Գալաթիա, Նորատունկեան-խան

درعلیه‌ده غلطه‌ده نورادونکیان خانده آره‌وك
غزته‌سی اداره‌سنه

Direction du Journal AREVELK
Noradounghian Han, Galata
CONSTANTINOPLE

ԱՐԵՒԵԼՔ
ՕՐԱԳԻՐ
ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԱԶԳԱՅԻՆ

20 ՓԱՐԱ

ԲԱԺԱՆԵՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Կ. Պոլսոյ համար Տարեկան գանձեցեալ արտաքսք	160
» » Կիսամեայ » »	80
» » Եռամսեայ » »	40
Գաւառաց » Տարեկան » »	200
» » Վեցամսեայ » »	100
Օտար երկիրներէն տարեկան գրանց	56
» » վեցամսեայ »	28

Դուրս գրկուած լրագրաց համար եւ ծանուցութեան վրայ և խմբագրութեան գրկուած նամակ կամ գրութիւն ետ չտրուիր։

Les annonces sont reçues
AUX BUREAUX DU JOURNAL

Կ. ՊՈԼԻՍ, 10 ՓԵՏՐՈՒԱՐ, 1890

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՕՐՈՒԱՆ ԽՆԴԻՐՆԵՐՆ

ՊՈՒԼԿԱՐԱԿԱՆ ԴՈՐՄԵՐ

ՓԱՆԻՑԱՅԻ ԴԱՏԸ

(«Թ-յէ»ն Վիէննա-յէ Թէլ-կրէֆ.)

Պուլկարիոյ դէպքերուն վրայ հասարակութիւնն իւր դատաստանը պէտք է առկախ թողու, մինչեւ որ հարցաքննութեան արդիւնքը ներկայացուի Փանիցա հազարապետին դատաւորաց։ Հիմակ ալ կը ծանուցուի թէ Փանիցա և իւր մեղսակիցք զինուորական ատենի մը առջեւ պիտի դատուին, և դատն իւր 15 օրէն տեղի պիտի ունենայ։

Հազարապետին ձերբակալութենէն ի վեր պաշտօնական աղբիւրէ չորս հակասական պատմութիւնք հրատարակեցան։ Նախ և առաջ ըսուեցաւ թէ Փանիցա պարզապէս նախատական լեզու մը գործածած էր իւր երկրին կառավարութեան դէմ։ Յետոյ ըսուեցաւ թէ եղեռնական ձեռնարկութեան մը գլուխ էր, որ շատ մը ճիւղեր ունէր։ Նաեւ ըսուեցաւ թէ ձեռնարկութիւնը մէկ չէր այլ երկու, որոց մին ալ նոյն ինքն Փանիցայի դէմ ուղղուած էր։ Հազարապետն իւր նպատակին հասնելէ ետք ինքն եւս ասպարէզէն պիտի հեռացուէր։ Ի վերջոյ, Պ. Սթամպուլովի պաշտօնական հրապարակագիրք կը յայտարարեն այժմ թէ Փանիցա դաւադրած էր առանց կարեւոր մեղսակիցներ ունենալու, թէ Իշխանին դէմ կարեւոր բան չի կար, թէ արտասովոր զգուշական միջոցներ ձեռք առնուլ հարկ չէ դատուած, և բանակը կատարելապէս հաւատարիմ կը մնայ։

* *

Բայց Սոֆիայէ մանաւոր նամակներ այս վերջին պատմութեան հակառակ բաներ կը զրուցեն։ Ժամանակէ մը հետէ բանակին մէջ դժգոհութիւն կ'երեւէր, և Մանլիխէրեան աւստրեան հրացանաց նկատմամբ Փանիցա հազարապետին և պատերազմական նախարար Մոթքուրով դնդապետին միջեւ վէճն այնպիսի անել վիճակի մը բերաւ հասցուց գործերն որ յօրինակ այլոց մարդ մը պատժել անհրաժեշտ եղաւ, և դժգոհներուն մէջ իբրեւ ամենէն աղմկայոյզն՝ Փանիցա ձերբակալեցաւ։ Կառավարութիւնը կ'ըսէ թէ Փանիցա Մանլիխէրեան հրացանէն դժգոհ էր որովհետեւ զրկուեցաւ այն միջնորդչէքէն զոր իրեն պիտի վճարէր պուլկար բանակին համար ռուսական Պէրտան հրացանն առաջարկող գործարան մը։ Իսկ Փանիցա և իւր բարեկամք կը պատասխանեն թէ Պ. Սթամպուլով և Մոթքուրով դնդապետ կը յուսային շահ մ'ընել Մանլիխէրեան հրացանի պայմանագրութենէն, և զայրացան երբ Փանիցա յերեւան հանեց ու նշուակեց անոնց թաքուն հնարքներն։ Այս վէճին մէջ ստոյգ իրողութիւնը սա է թէ ի Սոֆիա սպայից մէջ բուռն զայրոյթ յառաջ եկաւ երբ Մոթքուրով գնդապետ առ ոչինչ դրեց երեք զինուորական յանձնաժողովց որոշումներն, որք Մանլիխէրեան հրացանը մերժած էին։

Փանիցա խոստովանած է թէ իշխանապետութեան այժմեան վարչային դրութիւնը փոխել կ'ուզէր, բայց ռուսական թելադրման գործիք լինելու ամեն ամբաստանութիւն ի բաց կը մերժէ։ Փանիցայի բարեկամք կ'ըսեն թէ իւր խոստովանութիւնն ալ պարծենկոտութիւն մ'է ըստ մեծի մասին և ո՛չ թէ ստոյգ իրողութիւն։ Փանիցա իւր վրայ կը զգայ Պ. Սթամպուլովի ձեռքն, և դիմութիւն չսպասելով, նախամեծար կը համարի յանդուգն երեւիլ, յուսալով որ Պ. Սթամպուլովի բոլոր թշնամիք ի նպաստ իրեն և ընդդէմ վարչապետին ցոյց մը պիտի ընեն։ Գալով ռուսական հնարքներու, ո՛չ ոք կը տարակուսի թէ պուլկար կառավարութիւնն ապացոյցներ ձեռք բերած է որ համասլաւեան գործիչներ խնդիր յառաջ բերել ուզած են։ Բայց այս կարգի ռուսական գործեր պարբերական բան մը դարձած են ի Պուլկարիա, և պուլկար կառավարութիւնն ապացոյց չունի զՓանիցա օտար մեքենայութեան մը գործիք համարելու։

* *

Այս հակասական զրոյցներու կը նշանակենք առանց կարենալ գուշակելու թէ ո՛ւր է ճշմարտութիւնն։ Այսպէս թէ այնպէս, Պուլկարիոյ ընդհանուր կացութիւնն սկսած է հոգ պատճառել մաճառ քաղաքագէտներու, և կը խնդրուի Վիէննայի դահլիճէն որ Պուլկարիոյ Իշխանապետութեան կացութիւնն ապահովելու համար Իշխանը ճանչցնել տալու հետամուտ լինի Տէրութեանց մօտ։ Բալնոքի կոմս այս պատասխանատուութիւնը չպիտի ստանձնէ հաւանօրէն մինչեւ որ Պատուիրակութեանց կողմէ ճնշում ի գործ չդրուի։ Պատուիրակութեանց ժողովը մայիսէն յառաջ չի բացուիր, և մինչեւ այն ատեն կարեւոր բաներ կրնան տեղի ունենալ։ Բայց եթէ նոր խնդիրք ծագին ի Պուլկարիա, կ'երեւի թէ գո՛նէ աւստրեան Պատուիրակութեան մէջ Պուլկարիոյ Իշխանին համակրութիւն ցոյց պիտի տրուի, և պլատոնական փափաքէ աւելի բան մը պիտի արտայայտուի, որպէս զի Իշխանին դրից ամրապնդմամբ երկիրն ապահովի յեղակարծ փոփոխմանց դէմ։

—Նոյն թղթակից կը հեռագրէ թէ Սերպիոյ արմատական կուսակցութեան պետ Պ. Փաչիչ Փեթերսպուրկ ուղեւորած է, ուր Զարին ներկայանալու պատիւը պիտի ունենայ։ Այս գործն հակաւստրեան գործիչին ուղեւորութիւնը կասկածով կը դիտուի Վիէննայի մէջ։

ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ԴՈՐՄԵՐ

Պ. տը Պլովից կը հեռագրէ առ Թ-յէ (փետր. 17). «Փարիզի և արուարձանաց ընտրողք անգամ մ'եւս ցոյց տուին թէ Խորհրդարանը սխալած էր իրենց հետ վարուելով այնպէս ինչպէս վարուած էր գաւառացւոց հետ, այսինքն՝ ամենառաջուրկ ընելով իրենց ընտրած երեսփոխանները։ Բաց ի Պ. Նաքէէ, որոյ ընտրութիւնն համեմատականի մեացած է, ի Փարիզ և արուարձանաց մէջ իրենց երեսփոխանական ամենէն զրկուած Պուլանժէականք վերընտրեցան։ Այս կերպիւ Երեսփ. ժողովոյ մէջ Պուլանժէականաց թիւն անփոփոխ կը մնայ։ Պուլանժէութիւնը մեռած է, և Զօր. Պուլանժէ ինք ծանր հարուած մը կուտայ Պուլանժէութեան ամեն անգամ որ իւր գաղափարները կը վստահի բարեկամի մը։ Բայց լաւագոյն է թողուլ որ Պուլանժէ ինք բնաջինջ բառնայ իւր սկսած շարժում, քան հալածել Պուլանժէութիւնը։ Հասարակութիւնը շատ չշահագրգռեցաւ երեկի մասնակի ընտրութեանց։ Վերընտրուած հինգ Պուլանժէականք չեն կրնար դարմանել իրենց կուսակցութեան անցեալ աչնան ընդհանուր ընտրութեանց մէջ կրած ջախջախիչ պարտութիւնը։

* *

Վաճառականութեան մասին 1890 տարին լաւ սկսաւ Ֆրանսայի համար։ Յունուար ամսուն մէջ, ներածեալ գործուած ապրանք 41 միլիոն ֆր.ի եւ նախնական նիւթք 184 միլիոն ֆր.ի արժէք ունին, մինչ անցեալ տարի նոյն ամսուն մէջ, գործուած ապրանք 36 և նախնական նիւթք 152 միլիոն ֆր.ի արժէք ունէին։ Այս տարի յունուար ամսուն մէջ արտածեալ գործուած ապրանք 118 միլիոն ֆր. և նախնական նիւթք 46 միլիոն ֆր. կ'արժեն, մինչ անցեալ տարի նոյն ամսուն այս թիւերն էին 114 միլիոն և 49 միլիոն։

* *

Փետր. 16ին Օրլէանու դքսին այցելեցին Զօր. Իւման, գնդապետ Տը Փարսըվալ, Ֆոլուառի մարքիզը, Պ. Տիւփիւի, Զօր. Տը Շառէթ, Շարթռի դքսուհին և իւր դուստր (Օրլէանու դքսին նշանածը) Մարկրիթ իշխանուհին։ Դուքսը ճամբորդութեանց գիրքեր կարդալու թոյլտուութիւն խնդրեց բանտին կառավարչէն, որ հաւանեցաւ։ Նաեւ պատարագի ներկայ գտնուելու փափաք յայտնեց և բանտին մատուռը տարուեցաւ, ուր սովորաբար կ'երեւին ապաշխարող կանայք միայն, բայց զատ տեղ մը յատկացուած էր դքսին։

* *

Պոնափարթեանք և պուլանժէականք շատ նեղացած են Օրլէանու դքսին, որ արքայական կուսակցութեան ժողովրդականութիւնն աւելցնելով, կրնայ ՇՄասել իրեն։ Զօր. Պուլանժէ կ'ըսէ թէ դքսին ըրածը խենթութիւն էր պարզապէս, բայց իւր դատաստանաւ դիւցազնութեան փոխուեցաւ, և ֆրանսայի ժողովրդեան քով ժողովրդականութիւն շահեցուց Օրլէանեան գերդաստանի չառաւիղին, մինչ Ֆրանսացւոց երեք չորրորդը ցարդ Օրլէանու դքսին գոյութիւնն անգամ չէր գիտեր թերեւս։ Պուլանժէի հարցուեցաւ թէ «Դո՞ւք ինչու դքսին պէս չերթիք,» և զօրապետը պատասխանեց. «Այս 21 տարեկան տղայն շատ շատ երկու տարի բանտ կը պառկի, յորմէ իւր կուսակցութիւն բան մը չկորուսանելէ զատ կը փառաւորի ալ, մինչ եթէ կառավարութիւնը դիս ձեռք անցնո՛ւ էր, մահացու հարուածն իսկ կուտար Պուլանժէութեան։»

ԴԷՊԵՐՆ Ի ՌՈՒՍԻԱ

Քանի մը շաբաթէ ի վեր, (կ'ըսէ Թ-յէին Փեթերսպուրկի թղթակիցը փետր 17 թուով,) բժիշկները տեսակ մը սաստիկ ջերմի գոյութիւն դիտած են աստ, որ Ինֆլուէնցային անմիջապէս կը յայտնուիր, և հիմա կը ծանուցուի թէ հնտախտի քանի մը դէպքեր տեղի ունեցած են։ Բայց չըսուիր թէ մեռնողներ եղած են, յորմէ կը մակաբերուի որ եթէ հնտախտ է՝ թեթեւ տեսակէն բան մ'է։

—Ի Ցփղիս զինուորական բժշկական խորհուրդն ընդարձակ հրահանգներ հանեց, Կաւկասեան իշխանութեանց և զօրաց ուղղեալ, որով ի Կաւկասիա հնտախտի հաւանական ծագումը նշանակելով, զգուշութեան պատուէրներ կուտայ։

—Ռուս լրագիրք կը ծանուցանեն թէ ռուս կառավարութիւնն որոշած է հիւպատոսութիւն մը հաստատել ի Հապէշստան, և կրօնային պաշտօնով քանի մը եկեղեցականներ զրկել հոն։

ԳՈՐԾԱՒՈՐԱԿԱՆ ԽՆԴԻՐՆ Ի ԳԵՐՄԱՆԻԱ

Պերլինէ կը ծանուցուի թէ Տորթմունտ, Պոխում, Վիթթէն, Լէյէն, Օպէրհաւզէն, Կէլսէնքիրխէն և այլ գաւառաց հանքային ընկերութիւնք համաձայնած են՝ գործադուլի դէմ ապահովագրական ընկերակցութիւն մը հաստատելու համար։ Այս ընկերութիւնք կը խոստանան փոխադարձաբար փոխարինել այն ՇՄաներ զորս գործադուլք կրնան պատճառել։ Որպէս զի միւս ընկերութիւնք փոխարինեն ՇՄաս կրող ընկերութեան ՇՄասները, պէտք է որ սա իրաւունք ունենայ և գործաւորաց պահանջմունք անտեղի լինին, աշխատութիւն զլացող գործաւորք ալ ամբողջին մէկ երրորդէն պակաս չլինին, և՛ն։ Ընկերակցութեան դիւանը կ'որոշէ անձնիւր ընկերութեան վճարելի փոխարինութեան գումարին քանակութիւնն։ Երաշխաւորութեան գումարը պիտի լինի 1,200,000 մարք, որուն ամեն ընկերութիւն կը մասնակցի իւր տարեկան արտադրած հանքածխին քանակութեան համեմատ։

* *

Այս պահուս մեծ գործունէութիւն կը տիրէ գերմանական ածխահանքերուն մէջ, յնորհիւ Վիլհէլմ կայսեր, հրովարտակաց որք մանաւանդ հանրային գործաւորաց վիճակը բարւոքելու նպատակն ունին։ Շատ մը գումարումներ տեղի կ'ունենան, և Լէյէնէ, ուր են Քրուփի գործարանք, 4,000 կաթոլիկ ընտրողք խնդակցան հեռագիր մ'ուղղելու առ Կայսրն՝ իւր հրովարտակաց համար։ Ի Պերլին Սիմէնսի գործարանը փակեցաւ, գործաւորաց պահանջմունքներուն պատճառաւ, զորս գործարանին տնօրինութիւնն անընդունելի կը դատէ։

* *

Անգլիացի կարդինալ Մանինկ, որուն կարծիքն հարցուած էր, նամակաւ մը կը յայտարարէ թէ իւր երկու հրովարտակներով Վիլհէլմ Կայսր ապացուցած է թէ ճշմարտապէս պետական մարդ մ'է և հեռատես։ Վեհապետ։ «Եւրոպեան երկրաց մէջ թոյլ կաւոր աշխատաւորաց արդի վիճակը ծանր վտանգ մ'է ամեն երկրի համար։ Աշխատութեան ժամերը, տղայոց և կանանց գործածումը, թոշակաց անբաւականութիւնը, գործոց անստուգութիւնք, նոր քաղաքական մտտեսագիտութեան հաստատած մրցումն, ընտանեկան կենաց փճացումն որ այս ամեն պատճառներէ յառաջ կուգայ, այս ամենայն աշխատաւորներուն անկարելի կ'նէ մարդավարել կեանքով ապրիլ։ Օրը 15–16 ժամ աշխատելու դատապարտեալ մարդ մը ի՞նչպէս կրնայ մի և նոյն ժամանակ կատարել իւր պարտաւորութիւններ իբրեւ հայր ընտանեաց։ Կին մը որ հաց ճարելու համար օրն ի բուն տուներն բացակայ մնայ կը հարկադրի՝ ի՞նչպէս կրնայ կատարել իւր մայրական պարտաւորութիւններ։ Ակներեւ է թէ այս պայմանաց մէջ ընտանեկան կեանքը բոլորովին անհնար կը դառնայ։ Մարդկային ընկերութեան քաղաքական կարգաւորութիւնք հաստատեալ են ժողովրդեան ընտանեկան կենաց վրայ, և երբ հիմք խախտի, ի՞նչ կ'լինի չէնք։»

—Գործաւորաց խնդրոյն վրայ ի Տրէզտէ պատերոն վրայ փակցուած ծանօթ պաշտօնագիրք պատառ պատառ եղած գտնուեցան քաղաքին արուարձանաց մէջ։ Քնութիւն բացուած է, և յանցաւորք ծանրապէս պիտի պատժուին, բարձրագոյն իշխանութեան դէմ յարգանաց պակասութեան մէջ գտնուելնուն համար։

ԳԵՐՄԱՆՔ Ե'ԱՔՐԻԿԷ

Պերլինէ կը հեռագրուի թէ փետր. 16ին Համբուրկէ ճամբայ հանուած են քսան թնդանօթք և քանի մը ճարտարագէտ սպայք, որք Զանզիպար կը զրկուին։ Վիման հազարապետ կ'ըզբաղի հզօրապէս կազմակերպել գերմանական գաղթականութիւնն յարեւելեան Ափրիկէ։

Ի ՊՈՀԵՄԻԱ

Զեհ կանայք և օրիորդք խնդրագրեր մատուցանելով կայսերական իշխանութեանց, խնդրեցին որ իրենք այլ համալսարաններն ընդունուին՝ բժշկութեան և փաստաբանութեան ուսմանց հետեւելու համար։

—Փրակայէ կը հեռագրուի թէ երիտասարդ Զեհք մտադրած էին մարտ 2ին գումարիլ ի Փարտուպիցէ՝ գերմանեւլեհ իրաւախոհութեան առթիւ բաղաքական կացութեան վրայ խորհրդակցելու և պոհեմական ազգութեան վերաբերեալ խնդիրներ ի նկատ առնելու համար, բայց այս գումարում արգիլուած է։

ՖՐԱՆՍԱ ԵՒ ԱՆԳԼԻԱ

Զրոյց կայ թէ Պ. Վատինկթոն Լորտ Սալզպրիի հետ բանակցութեան մտած է՝ խնդրելով որ Վեհ. Վիքթորիա Թագուհին ապրիլի սկիզբն Էքս երթալուն առթիւ ի Փարիզ կանգառնու քիչ մը, փոխանակ Փարիզի չուրջը դարձող երկաթուղով դէպ Էքս ուղեւորելու, ինչպէս կ'ընէ սովորաբար։ Ֆրանսական դեսպանին նպատակն է տեսակցութիւն մը յառաջ բերել Թագուհւոյն և Հանրապետութեան Նախագահին միջեւ։

ԵՐԿՈՒԲԻՆ ԻՇԽԱՆՔ

Ֆերտինանտ իշխան իւր Նախորդին Պալթեմպերկեան Ալեքսանդր Իշխանին զրկեց Արժանեաց պատուանշանն, որ կը տրուի ա՛յն զօրականաց միայն որք տասն տարի յարունակ պուլկար բանակին մէջ ծառայած են։

ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԽՈՐՀՐԴԱՐԱՆ

ՀԵՏԱՔՐՔՐԱՇԱՐԺ ԴԻՊՈՒԱԾ

Երեսփ. ժողովոյ առաջին նստին մէջ հետաքրքրաշարժ դէպք մը տեղի ունեցաւ։ Ի դիմաց Նախարարութեան Սըր Ճոն Կորսթ խօսք առած էր պատասխանելու Սըր Ուիլիըմ Հարքորթի ատենաբանութեան՝ Թ-յէի և Պ. Փառնէլի դատին առթիւ, երբ յանկարծ մուկ մը երեւցաւ, որ դէպ ի պահպանողական ատենաբանն կը վազէր։ Ժողովականաց արձակած զարմացական աղաղակներուն վրայ, չփոթած և ահաբեկած մուկը կանգ առաւ և ետ դարձաւ։ Փախած միջոցին դնաց զարնուեցաւ երեսփոխանի մը սրունքին, որ չախորժելով այս յեղակարծ այցելութենէ, արտակարգ շարժումներ բրաւ մուկն հալածելու համար։ Ակնթարթի մը մէջ Պ. Փառնէլ, իւր դատ, իւր նամակներ և Խորհրդարանի առանձնայնորհմունք մոռցուեցան, եւ «չնչին մուկը» բովանդակ ժողովոյն ուշն առ ինքն ձգեց։ Երեսփոխանք ոտք ելած էին նստարանաց վրայ՝ մատնալով ատենաբանը՝ մկային յահատակութիւնները դիտելու։ Սըր Ճոն Կորսթ միայն, իւր փաստերուն մէջ խորասուզած, ուշադրութիւն չէր ընդրած մուկին և կը զարմանար ժողովոյն մտադրութեան այսպէս յանկարծ այլուր դառնալուն։ Վերջապէս մուկը ծակ մը գտաւ մտաւ, ժողովականաց յուզումը խաղաղեցաւ, և պահպանողական ատենաբանը կրցաւ շարունակել իւր ատենաբանութեան ընդհատեալ թելը։

—)(79)(—

ԹԵՐԹՕՆ ԱՐԵՒԵԼՔԻ

ԺԻԼ ՄԱՌԻ

ԿՈՐՈՒՍԵԱԼ ԴՐԱԽՏ

ՄԱՍՆ ԵՐՐՈՐԴ

ԱՆՑԵԱԼԸ

Նօէլ ծնրադրած էր։

Կ'աղօթէր։

Զհամարձակեցաւ պնդել։ Մահը չպիտի կարենար յաղթել այս ատելութեան։

Կատաղութեան այս առաջին վայրկենէն յետոյ, Վիլլատոն քիչ մը հանդարտած էր։

Դրեթէ անխռով ձայնով մը ըսաւ։

—Ա՛յ այդ մարդուն խօսքը մի՛ ըներ ինձ։ Դու իսկ պիտի ատէիր զինքը, եթէ կարենայիր գիտնալ իմ ատելութեանս պատճառները։ Դու իսկ, հակառակ քահանայական պաշտօնիդ, պիտի սոսկայիր իրմէ, եթէ ըսէի քեզ թէ ի՞նչ ըրած է։ Եւ ինձ նման դու եւս չպիտի ներէիր իրեն, եթէ մեռնելու մօտ ըլլայիր...

Եւ Նօէլ կը յիշէր թէ իւր մայրն ալ կ'ատէր այդ մարդը։ Ատենօք իր առջեւ ըսած էր այս բանը։ Մայրական խօսքերն անմոռանալի մնացած էին իր մտքին մէջ.

«Մի միայն քու ներկայութիւդ միտքը բերելով կ'ահնամ, գոչած էր Ֆէրնանտ, խռովեալ։ Եւ իմ բոլոր ատելութիւնս, վրէժխնդրութեան բոլոր փափագը սիրտս կ'ելլեն։»

Վիլլատոն, յոգնելով, աչքերը գոցած էր։ Շնչառութիւնն իր կանոնաւոր վիճակն առած էր վերստին։ Կը քնանար, բայց անտարակոյս երազներով խռովեալ քնով մը, որոցմով ընկճուած էր, վասն զի կարի յուզեալ կ'երեւէր։ Շրթունքը կը դողդողային։ Զեռացը մէջ սարսուռ մը անցած էր։ Մարմինը ցնցուելով՝ ելեւէջներ կ'ունենար յանախ։

Ժամը կէս գիշեր զարկած էր։

Անտրէ խօստում առած էր եղբօրմէն որ այդ ժամուն զինքն արթնցնէ։ Նօէլ մեղմիւ համբուրեց իր հայրը։ Վիլլատոն չարթնցաւ։ Քահանայն դուրս ելաւ։

Ժէռթռիւտի լսողութենէն վրիպած չէր տեղի ունեցած խօսակցութեան ո՛չ մէկ բառը։ Նօէլ և Վիլլատոն, հետզհետէ ոգեւորուելեմբ խօսակցելով, մոռցած էին անոր ներկայութիւնը։

Որքա՜ն լացած էր խեղճ կինը, լսելով որ ամուսինը կը յիշեցնէր թէ ինչպէս անգթութեամբ կը վարուէր Նօէլի հետ։

Եւ ինք՝ մայրը՝ հոն չէր գտնուած տղան մխիթարելու համար, գգուանքներով ու ժպիտներով փոխարինելու համար ինչ որ հայրը զրկած էր զաւկէն։

Որքա՜ն լացած էր լսելով որ Վիլլատոն յանցանքն ինքզինքին կը վերագրէր։

Ի՜նչ սարսուռ մը եկած էր վրան, երբ քահանայն խորհուրդ տուած էր Վիլլատոնին՝ Ռընօտիէռի ներել։

Ներե՞ լ այդ գազանին։

Եւ ինչպէս սփոփուած էր, լսելով ամուսնոյն թրթռուն ձայնը որ կը բարձրանար այդ խորհրդոյն դէմ, որ սաստկութեամբ կը մերժէր ներման գաղափարը։

Նօէլի մեկնելէն յետոյ, անշարժ մնաց։

Բայց իր գտնուած անկիւնէն՝ խեղճ կինը չէր կրնար տեսնել իր ամուսինը։

Կուզէր դէմ յանդիման դիտել անոր սիրեցեալ դէմքը։

Կամացուկ մը անկողնոյն մօտեցաւ։

Այնքան մօտ գնաց որ կրնար հիւանդին ձեռքին դպչիլ, եթէ բազուկը կարկառէր։

Անշարժ մնաց։

Եւ այնտեղ, տենչանօք, սկսաւ դիտել Վիլլատոնը։

Այդ նայուածքին զօրութենէն հիւանդն արթնցաւ, նշմարեց Ժէռթռիւտը, ու զարմացաւ։

—Ի՞նչ կ'ուզես, ըսաւ։

Ժէռթռիւտ՝ չփոթած, յուզուած, դողահար՝ չպատասխանեց։

—Ես գքեզ չկոչեցի։ բանի մը պէտք չունիմ։ Վիճակս լաւագոյն կ'զգամ։

Ժէռթռիւտ ձեռներն իրարու միացուցած էր ու չէր երթար։

Ցանկարծ սրունքներն իրարու զարնուեցան։

Մունգի վրայ եկաւ, անկողնոյն առջեւ։

Ջլացգաբար սկսաւ հեծկլտալ։

Հիւանդը՝ զարմացած՝ վերստին կը հարցնէ։

—Բայց ի՞նչ կայ, Ժէռթռիւտ։

—Ո՛վ իմ Իւրպէնս, կը մրմնջէր Ժէռթռիւտ իր ջլածգական հեծկլտանաց մէջ, ո՛վ իմ Իւրպէնս, պիտի ներե՞ս ինձ բնաւ։

Վիլլատոն, զարհուրած, կ'ելլէ կը նստի անկողնոյն մէջ, ձեռացը վրայ յենլով և դէպ ի տարաբաղդ կինը ծռելով։

—Ի՞նչ ըսաւ։ Ի՞նչ լսեցի։

Ժէռթռիւտ գլուխը ձեռացը մէջ կը ծածկէ։ Վիլլատոն չկրնար տեսնել անոր դէմքը։

—Այս ձա՛յնը, կըսէ ինքնին։ Որքա՛ն անգամներ այս ձայնը սարսուռ ազդած է ինձ, յորմէ՛հետէ հէգ կինը Նօէլի ծառայութեան մէջ կը գտնուի։ Ինձ այնպէս կուգար թէ Ֆէրնանտի անոյշ ձայնն էր։ Ի՞նչ ըսաւ հիմակ եւ ի՞նչ լսեցի։

Ժէռթռիւտ, ծնրադիր, կը դողայ իր բոլոր զօրութիւնամբ։

Ու չհամարձակիր այլ ևս վեր առնուլ աչքերը։

Իւրպէն գլուխը բարձին վրայ դրած է մեղմիւ։ Այժմ, արթնութեան մէջ կ'երազէ։ Հազարումէկ մտածումներ կը պաշարեն իր միտքը։ Քներքն ուժգնապէս կը բաբախեն։ կը տառապի։ Զեռքը ճակտին դրած է, իբր թէ զինքը պաշարող մտածումները վանելու համար։

—Ես խենդ եմ։ Ի՞նչ բան կ'երազեմ։ Հապա Ֆէրնա՞նտ։

Ֆէրնանտ չհամարձակիր այլ ևս խօսք մը արտասանել։ Կը վախնայ որ կոմսն յուզմունքէն աւելի չհիւանդանայ։ Թերևս շատ իսկ ըսած է արդէն։ Եթէ իր ո՛վ ըլլալն յայտնէ, ի՞նչ պիտի պատահի։ Կոմսը քաջութիւն պիտի ունենա՞ յայսպիսի խոստովանութեան մը դիմանալու։

Այլ եւս չուզէր խօսիլ։

Եւ սակայն հիւանդը մեռնելու մօտ է։ Ժէռթռիւտ չուզէր որ փակուին այդ աչքեր, առանց զինքը ճանչցած ըլլալու։ Զուզէր որ յաւիտենական կերպով փակուի այդ բերան, ուստից սիրոյ այնքան խօսքեր ելած էին երբեմն, առանց ներման բառ մը արտասանելու, առանց ուրախութեան եւ խնդութեան ժպիտ մը արձակելու։

Ժէռթռիւտ սիրտ կ'առնու։ Ոտքի կելլէ։ Իր ալտասուալից երեսը ցոյց կուտայ կոմսին։

—Պահ մը առաջ, կը մրմնջէ, պարոն երէցն ըսաւ ձեզ թէ մեռնելու վայրկենին պէտք չէ ատելութեան կամ ոխակալութեան յոռի յիշատակներ թողուլ իր ետին։ ըսաւ թէ Աստուած, մարդոց ներելու համար, կ'ուզէ որ մարդիկ ալ ներեն անոնց որք իրենց ցաւ մը պատճառած են։

—Երէ՛ց, ըսաւ կոմսը։ Երբէք չպիտի ներեմ Ռընօտիէռի։ Թո՛ղ իմ հանգիստս չխանգարեն այդ թշուառականին անունը տալով։

—Ես իր վրայ չպիտի խօսիմ։ Ձեր ատելութիւնն անուշտ արդարացի է, եւ ձեզ նմոն՝ ես ալ կը հաստնամ, գիտեմ թէ այնպիսի դառն նախատինքներ կան զորս ո՛չ մէկ բան կրնայ մոռցնել տալ։

Երկրորդ անգամ ըլլալով, Վիլլատոն մտահոգ ձեւով մը Ֆէրնանտի երեսը նայեցաւ։

Ֆէրնանտ, ցած ձայնով, խռնտէ։

—Ինչէ՞ն գիտէք, ո՞վ ըսաւ ձեզ։

—Գիտեմ, ըսաւ առանց ուղղակի պատասխանելու։ Եւ ահա ինչո՛ւ համար կը հարցնեմ ձեզ թէ կը ներէ՞ք այդ կնոջ...

Վիլլատոն կտրուկ ակնարկ մը կ'ուղղէր Ժէռթռիւտի վրայ։

Ա՛յդ պատճառն այժմ խորհրդաւոր էակ մը կ'երեւար իրեն։ Խորապէս յուզուած էր անոր ձայնէն։

—Բայց ո՞վ էք դուք, ըսաւ։ Երկար ատենէ ի վեր դիտած եմ որ ձեր ընթացքը, ձեր խօսքերը ձեր դիրքէն վեր են։ Եւ այս ժամուս ալ, զձեզ լսելով, չգիտեմ ինչո՞ւ համար այնպէս կուգայ ինձ թէ դուք ամեն ժամանակ ստուկ ազախին մը չէք եղած։

(Շարունակի.)

ԱԶԳԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Խառն ժողովն ինիստ դումարեցաւ երէկ ի խորհրդարանի Ղալաթիոյ ընդ Նախագահութեամբ Ամեն. Ս. Պատրիարք Հօր և զբաղեցաւ հետեւեալ խնդիրներով.

Նկատողութեան առաւ Ցնտեսական Խորհրդոյ ատենապետ Մեծ. Միհրան էֆէնտի Սեթեանի մէկ տեղեկագիրը ազգային տրոց գանձման եղանակին ու ընտրական իրաւանց իգործադրուելուն նկատմամբ և որոշեց իւր յառաջիկայ նստին մէջ տալ իւր որոշումը. Սեթեան Միհրան էֆէնտի, որ անձամբ ներկայացուց այդ տեղեկագիրը, բերանացի բացատրութիւններ եւս տուաւ.

Որոշեց եպիսկոպոսական վկայական տալ Կարնոյ առաջնորդ Գեր. Տ. Գէորգ Ս. վարդապետ Իւթիւճեանի, որ իւր պաշտօնի գլուխն անցնելէն տարի մը յետոյ պիտի երթայ էջմիածին եպիսկոպոսական աստիճան ստանալու համար.

Ժողովը ասկից առաջ տեղեկանալով որ Աղթամարայ Ս. Կաթողիկոսը գրաւած է Նարեկայ վանքն, իբրեւ իւր իրաւասութեան ենթարկեալ վանք մը նկատելով զայն, գրած էր Ն. Սրբազնութեան որ այդ վանքը յանձնէ Վանայ առաջնորդութեան և իւր սոյն որոշումի հաղորդած էր նաև այս վերջնոյն. Արդ, այս անգամ տեղեկանալով որ Աղթամարայ Կաթողիկոսն այդ վանուց մէջ կը գտնուի տակաւին և վանուց յատուկ անօթներն ու գոյքերն եւս գրաւած է, որոշեց առ այդ տնօրինութիւն մը ընելէ առաջ, սպասել Վանայ առաջնորդարանէն գալիք տեղեկութեանց.

Որոշեց գրել Տիգրանակերտի գաւառական վարչութեան որ, կեդրոնէն ղրկուած ընտրելեաց ցանկին վրայ փութով կատարէ վիճակին առաջնորդական ընտրութիւնը.

Գեր. Հմայեակ եպիսկոպոս Դիմաքսեան թէեւ հրաժարած էր Ռոտոսթոյի առաջնորդութենէն, յայտարարելով որ իբրեւ այցելու հովիւ միայն պիտի մնայ անդ, սակայն ժողովը վաւերացուց Ն. Գերապատուութեան ընտրութիւնն յառաջնորդութիւն վիճակին Ռոտոսթոյի և որոշեց փութով պատրաստել առաջնորդական պաշտօնը վաւերացնող Պատրիարքական Կոնդակը.

Ժողովն որոշեց որ մայրաքաղաքս գտնուող Կիլիկիոյ եպիսկոպոսք և վարդապետք անմիջապէս Կիլիկիա ուղեւորին, ուր իրենց ներկայութիւնն անհրաժեշտ է, զի Կիլիկիոյ Ս. Կաթողիկոսը գրած էր ի Պատրիարքարան թէ իւր թեմերուն համար բանիբուն եկեղեցականաց պէտք ունի.

Ժողովը տեղեկանալով որ Կիլիկիոյ Ս. Կաթողիկոսը կտակային ինչ ինչ խնդրոց համար Եգիպտոս ղրկած է Հալէպի առաջնորդ Աւժ. Մովսէս վարդապետ Կէսմրիկեանն, որոշեց գրել Ս. Կաթողիկոսին որ Տ. Մովսէս վարդապետ ո՛ր և է գործի չ'ձեռնարկէ և տնօրինութիւն մը չընէ առանց կանխաւ առնելու Եգիպտոսի Գեր. Առաջնորդին կարծիքն ու որոշումը. Ժողովն որոշեց միանգամայն իւր սոյն որոշումն հաղորդել Եգիպտոսի Առաջնորդ Գեր. Տ. Մատթէոս եպիսկոպոս Իզմիրլեանի.

Ամեն. Ս. Պատրիարք Հայրը Ժողովոյ ներկայեց ծանուցեալ ծրագիրն ի մասին առաջնորդական վիճակաց վերակազմութեան և վանօրէից ընդհանուր բարեկարգութեան. Ժողովն որոշեց իւր յառաջիկայ նստին մէջ նը կատողութեան առնուլ այդ ընդարձակ ծրագիրն և յետոյ իւր մէջէն մասնաժողով մը կազմելով, անոր քննութեան ենթարկել.

Մերձաւոր վիճակաց առաջնորդք նամակաւ և հեռաւոր վիճակաց առաջնորդք եւս հեռագրաւ չնորհաւորած են Ամեն. Ս. Պատրիարք Հօր անուան տօնախմբութիւնը.

Բարիզի Լ-Բ-է լրագրոյն մէջ կը կարդանք թէ հանդուցեալ Տիկին Ջունդ ասպետուհւոյն մնացիները Կ. Պոլիս պիտի բերուի. Ֆրանսական լրագիրը մեծ գովեստիւք խօսած է հանգուցեալ տիկնոջ վրայ.

Երկու օր կը բաժնեն զմեզ Օրթագիւղի Ընտանեկան Երեկոյթէն, որ տեղի պիտի ունենայ յառաջիկայ երկուշաբթի դիշեր գիւղին Բարեսէր ընկերութեան թատրոնին մէջ. Բոլոր առնանք որք մեծաշունչ ուրախութեանց տեղ կը փնտռեն ընտանեկան սխրայի հանգամանք եւ մտերմական զուարթութիւն, ժամադրութիւն տուած են Բարեսէր ընկերութեան թատրոնին սրահն, որ երկուշաբթի գիշեր հանդիսարան մը պիտի ըլլայ փայլուն ընկերութեան.

Այս շորեքշաբթի օր տեղի ունեցաւ ի Պատրիարքարան, ազգային երեսփոխան Մեծ. Մաքսուտ էֆ. Թիւտավէրտեանի նշանախօսութիւնն ընդ Ազն. Օր. Տիրուհի Ս. Շամտանճեանի, դուստր Սեպուհ էֆ. Շամտանճեանի, ի ներկայութեան երկուց կողմանց բարեկամաց և ազգականաց.

ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

ՄԻԱՑԵԱԼ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆՑ

Միացեալ ընկերութեանց տարեկան մեծ Պարահանդէսն որ այս գիշեր տեղի կունենայ ի Նոր Թատրոն Բերայի, եղանակիս չքեղագոյն եւ յաջողագոյն պարահանդէսն ըլլալու ամեն հանգամանօք օժտեալ է. Տոմակաց սպառումը կատարուած է ամեն տարուան նման մեծաքանակ թուով եւ օթեակները ամբողջովին վարձուած են հայ եւ օտարազգի բարձրաստիճան ընտանեաց կողմէ.

Ինչպէս արդէն ծանուցուեցաւ, որոշմամբ Կարգադիր Մանախմբին երբք աստիճանի պարգեւներ պիտի տրուին գեղեցկագոյն արդուզարդն ունեցող դիմակաւորին, այր կամ կին, և կամ ամենէն աւելի հրապուրիչ անակնկալը պատրաստող անձին.

Պարասրահին և օթեկաց զարդարման համար մասնաւոր խնամք տարուած է. Աւելորդ է խօսիլ նուագածութեան, չքաստեղաններուն ընտրութեան և Կարգադիր Մանախմբին կողմէ ձեռք առնուած զանազան պատրաստութեանց վրայ որք հանդիսին փայլն աւելցնելու պիտի ծառայեն.

Պարահանդէսը պիտի սկսի գիշերուան ժամ 4 ին.

ՆՈՐ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ

ԵԳԻՊ. ՏԷՄՏԷՐՃԻՊԱՇԵԱՆ

ԱՂՋԿԱՆՑ

ԴԱՍՏԻԱՐԱԿՈՒԹԵԱՆ ՎՐԱՑ

ՄՍՌ

Արտասանեալ ի հանդիսի Մրցանակաբաշխութեան Հռիփսիմեանց վարժարանին Օրթաքէօյի.

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԵՐԵԿԻ ՍԼԱՄԼԸՔԸ

Սէլամլըքի արարողութիւնը տեղի ունեցաւ երէկ էրթողրուլ մզկիթին մէջ. Վեհ. Սուլթանն հանդիսաւոր կերպիւ այդ մզկիթը գնաց և ուրբաթու աղօթքը կատարելէ յետոյ կայսրական վերադարձաւ.

Հանդէսը դիտելու եկած էին բազմաթիւ օտարազգիք, որոց մէջ գլխաւորաբար կը նշմարուէին Դարատաղի արտաքին գործոց Նախարար Պ. Վուքովիչ, Պարսկական հիւպատոս Յովհաննէս խան, ամերիկեան դեսպանատան առաջին թարգմանն և իտալական դեսպանատան առաջին քարտուղարը.

Վեհ. Սուլթանին հրամանաւ՝ սենեկապետ Մէհմէտ Էմին պէյ հիւրերու գտնուած տեղը գնաց և հարկ եղած մեծարանքներն ըրաւ անոնց.

* *

Սէլամլըքի արարողութենէն յետոյ Վեհ. Սուլթանին հրաւիրանօք Դարատաղի արտաքին գործոց Նախարար Պ. Վուքովիչ Ն. Վեհափառութեան ներկայանալու պատիւն ունեցաւ.

ԼՅՕՅԷԻ ԲԱՂԱԻՊ

Բարձր. Մեծ-Եպարքոսը, Շէյխ-Իւլ-Իսլամ էֆէնտին, պաշտօնի վրայ գտնուող և անպաշտօն բոլոր Նախարարք և կրօնական, քաղաքային ու զինուորական բարձրաստիճան պաշտօնատարք երէկ առաւօտ կայսրական պալատ երթալով շնորհաւորեցին Լէյլէի Բաղափի տօնը.

Վեհ. Սուլթանն, երկրորդ սենեկապետ Հաճի Ալի պէյի միջոցաւ իւր բարձր գոհունակութիւնն ու կայսրական բարեւներն հաղորդեց ներկայից.

ՄԱԼԻԷՆ ԵՒ ՕՍՄ. ՊԱՆՔԱՆ

Հինգշաբթի օրը ելաւ կայսերական Իրատէն որ կը վաւերացնէ ելմտական նախարարութեան ու Օսմ. կայս. Պանքային միջեւ գոյացեալ համաձայնութիւնն, առկախ հաշուոց կարգադրութեան համար, նախարարաց խորհուրդէն հաստատեալ պայմանագրոյն համաձայն. Սոյն Իրատէն կայս. դիւանատունէն Բ. Դրան հաղորդուելով նոյն առաւօտուն, պայմանագիրն ստորագրուեցաւ միջօրէէն յետոյ.

ԲԱԹԱՆԹԻ ՏՈՒՐԲԸ

Կայսերական հրամանաւ՝ յառաջիկայ ելմտական տարւոյ մէջ թէմերի տուրքը պիտի գանձուի, ըստ որում բաթանթի տուրքը՝ զոր անոր տեղ հաստատել կ'ուզուի՝ իր գործադրութեան մասին ինչ ինչ դժուարութեանց հանդիպած է որք լուծուած չեն տակաւին.

ԱՆԳԼ. ԴԵՍՊԱՆԱՏՈՒՆ

Մայրաքաղաքիս անգլ. դեսպանատան քարտուղար Պ. Արթիւր Հարկինկ իր կառավարութենէն հրահանգ ստացեր է Պուրբէշ երթալ և վարել տեղւոյն դեսպանատան գործերն ի բացակայութեան Սրբ Ռ. Լասէլի որ արձակուրդով Լոնտոն կ'ուղեւորի,

---

ՄԱՌՍԱՏՐՈՅ ՋՆՋՈՒՄՆ

Լ. Հէրալտ կը ծանուցանէ թէ Բ. Դրան հաղորդուած կայս. Իրատէ մը կը հրամայէ ջնջել գրանսիգի և արտածման մաքսատուրքերն ինչպէս նաև Թուրքիոյ մէջ նաւահանգիստ մը ուրիշ նաւահանգիստ փոխադրուած ապրանաց ներքին մաքսատուրքը. Այս տնօրինութիւն եղած է անգլ. հիւպատոս Պ. Բէնլի առաջարկութեամբ, որ Անգլիոյ և Թուրքիոյ միջեւ կնքելի մաքսային նոր սակագնոց բանակցութեան պահուն յայտնեց թէ Անգլիա՝ վերոյիշեալ մաքսատրոյ ջնջմամբ միայն կրնայ ընդունիլ նոր սակագինը. Սրբ Ուիլիէմ Հուայդ ոյժ տալով հիւպատոսին առաջարկութեան և կատարելապէս ցոյց տալով Բ. Դրան թէ որքան օգտակար էր այն, դեսպանն երբք ամիս առաջ խոստում ստացաւ թէ այդ մաքսատուրք պիտի ջնջուէին. Այժմ Վեհ. Սուլթանն հաճած է իւր բարձր Իրատէիւ իրաց գործել այդ խոստումն, ուստից մեծապէս պիտի օգտին միջազգային վաճառականութիւնն ու տեղական ճարտարարուեստք.

ՕՍՄ. ԹԱՆԳԱՐԱՆ

Ֆրանսայի ազգային Թանգարանաց տնօրէնութիւնը Զինիլի Քէօչկի կայս. Թանգարանին նուիրած է Սամսթրաքէի Ց-ՐԷ-ՐԷՆ անուն արձանին գաճէ ընդօրինակութիւնը. Այս արձան որ իբր 15 տարի առաջ տարուեցաւ ի Ֆրանսա, հին քանդակագործութեան հրաշակերտներէ մին է.

ԲՕԶԼՈՒԻ ԱՄԻՈՒՀԱՆՔԵՐԸ

Բօզլուի ածխահանքերուն մէջ, զորս կիւրծի ընկերութիւնը կը շահագործէ, պայթում մը տեղի ունենալով 13 գործաւորք մեռեր են և 16 գործաւորք ալ ծանրապէս վիրաւորուեր են. Այս արկածի լուրն էրէյլի հասնելուն պէս, ածխահանքերու անօրէն Հասան փաշա արկածի վայրը փութացեր է, պէտք եղած օգնութիւնն հասցնելու և նոր վտանգներու առաջքն առնելու համար.

ՊԱՇՏՕՆԷՒՑ ԱՄՍԱԹՈՇԱԿՔ

Թէև ծանուցուեցաւ թէ պաշտօնէից ամսաթոշակաց վճարման առթիւ Մալիյէն 30,000 օսմ. ոսկի ստացած է Օսմ. կայս. Պանքայէն, սակայն ըստ նորագոյն տեղեկութեանց՝ այս փոխառութեան համար սկսուած բանակցութիւնք վերջին վայրկենին խղճուած ըլլալով, այդպիսի վճարում մը տեղի չէ ունեցեր. Մինակ, ամսաթոշակաց վճարումն ապահովելու համար, Մալիյէն Պանքայէն առեր է 12,000 ոսկի որ իրեն կը պակասէր.

ԻՏԱԼԻՈՅ ԳԱՀԱԺԱՌԱՆԳԸ

Իտալիոյ գահաժառանգ իշխանը մարտ 13ի 25ին մայրաքաղաքս պիտի հասնի Պէկիրատի, Պուքրէշի, Ռուսճուքի և Վառնայի ճանբով. Իշխանը Վեհ. Սուլթանի հիւրը պիտի ըլլայ և Սըլաբզի պալատը պիտի բնակի, ցորքան մնայ ի Կ. Պոլիս.

Սելանիկի իտալական հիւպատոսը պաշտօնապէս ծանուցած է կուսակալին՝ թէ գահաժառանգ իշխանը մարտոյ 24 ին Սելանիկ պիտի ժամանէ իր յատուկ շոգենաւով.

ԱՌՈՂՋԱՊԱՀԱԿԱՆ ՎԻՃԱԿ

Անցեալ յունուար ամսոյ միջոցին մայրաքաղաքիս մէջ պատահած մահերու թիւն հասած է 1602ի, որոց 776ն այր և 726ը կին. Ասոնցմէ 930ն իսլամ, 212ը քրիստոնեայ և 60ը հրէայ են.

Անցեալ տարւոյ յունվար ամսոյ մէջ պատահած մահերը բաղդատելով այս տարւոյ յունուար ամսոյ մէջ պատահած մահերուն, այս տարի հարիւրին յիսուն երեք առաւելութիւն մը յառաջ եկած է. Ինչպէս յայտնի է, այս առաւելութեան պատճառ եղած են ինֆլուէնցան կամ անկից հետեւած այլ և այլ հիւանդութիւնք.

ԱՆԱՄՆՈՅ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆ

Վեհ. Սուլթանին հրամանաւ՝ բժշկական վարժարանին մէջ յանձնաժողով մը կազմուած է, որ կը բաղկանայ զինուորական անասնաբոյժերէ. Այս յանձնաժողով, որ պաշտօն ունի ձեռք առնուլ հարկ եղած միջոցներն արդիւնաւոր համար անասնոց համաճարակ հիւանդութիւններն, երկու տեսակներ հրատարակած է, որք ցոյց կուտան ազգու միջոցներ պաճարման անմիջապէս անհետացնելու համար. Այս տետրակներ, որք բարձրագոյն հրամանաւ տպագրուած են, ամեն կողմ կը ղրկուին. Ցանձնաժողովն անասնոց յատուկ ուրիշ հիւանդութեանց համար եւս այդ տեսակ տետրակներ պիտի պատրաստէ.

ՏԱՍԱՆՈՐԴԻ ՏՐՈՅ ՎԱՐՁԱԿԱԼՔ

Ելմտական նախարարութիւնն հրահանգ ուղղած է ամեն կողմ որ տասանորդի տրոց վարձակալք և նոցա երաշխաւորք օսմանեան հպատակ ըլլան. Ելմտական նախարարութեան այս որոշման տեղի տուած են այն դժուարութիւնք որք վարձակալաց հետ ծագած դատերու առթիւ առաջ եկած են վարձակալաց օտար հպատակ ըլլալուն պատճառաւ.

ՎԱՐՏԱՐ ԳԵՏԸ

Սէլանիկի երեւելիներէն Համտի պէյ կայս. կառավարութենէն մենաշնորհ մը կը հարցնէ Վարտար գետը մաքրելու և նաւարկելի վիճակի մը վերածելու համար. Առեւտրական և Հանրօգուտ շինութեանց նախարարութիւնն, յետ օրինական քննութեանց և ձեւակերպութեանց, այդ աղերսագիրը ներկայացուցած է Նախարարաց Խորհրդոյ, որ, յետ խորհրդակցութեան, հարկ եղած տեղեկագիրը մատուցած է Վեհ. Սուլթանին. Բ. Դուռը ծանուցած է Առեւտրական նախարարութեան թէ կայս. Իրատէ մը հրամայած է տալ խնդրուած մենաշնորհը.

Ինչպէս յայտնի է Համտի պէյ ուրիշ մենաշնորհ մը եւս ստացած է Սելանիկի մէջ թթամվէյի գիծ մը հաստատելու համար.

Սէլանիկի լրագրոյն մէջ կը կարդանք թէ Առեւտրական և Հանրօգուտ շինութեանց նախարարութեան կողմէ ղրկուած երկրաչափն՝ Հիւրմիզ էֆէնտի, սկսած է պատրաստել քարտէսներն այն վայրերուն ուրկից պիտի անցնի շինուելիք թրամվէյի գիծն. Այս գիծ ծովեզրը գտնուած Ֆրէտերիքօ Շարնօ Տէրէսի անուն տեղէն սկսելով պիտի անցնի Օլիմբ սրճարանի, Իրէքճիլէր մեթերանոցի և Համզա Պէյ մզկիթի առջեւէն և Վարտար Քարուէն դուրս ելնելով պիտի երկարի մինչեւ երկաթուղւոյ կայարանը.

—Ինֆլուէնցան թէև Գոնիայի մէջ աստիճանաբար նուազիլ սկսած է, սակայն Պորտուրի, Սբարթայի, Նիկտէի և Թէքէի մէջ ևս տարուած և ժողովրդեան հարիւրին ութսունը վարակուած են այդ հիւանդութեամբ. Բարերաղդաբար այդ հիւանդութիւն ցաւալի հետեւանք մը չունեցեր եղեր, զի վարակուողք մէկ քանի օրէն բոլորովին կապաքինին.

—Երէկ Թրիէսթէէ մայրաքաղաքս եկող աւստրիական շոգենաւ մը 54 սնտուկ մավզէրեան հրացան բերաւ ի հաշիւ կայս. կառավարութեան.

—Մախսուսէի Բլէն- շոգենաւն երէկ Սէլանիկ փոխադրեց 130 զինուորներ.

—Երէկ գիշեր ի Մաքրիգիւղ սրճարան մը այրեցաւ. Այս սրճարան, որ պարապ էր, Գէորգ ազա անուն մարդու մը ստացուածքն էր.

Մայրաքաղաքիս զանազան թաղերու մէջ գիշերապահք սխալ ծանուցած են այս հրդեհը, տեղ մը եկեղ գուլէ, և տեղ մ'ալ Ֆէրիգիւղ կանչելով.

—Բաւալոյէն կը գրեն թէ տեղւոյն աւստրիական փոխ-հիւպատոսին տունն այրեր է.

—Որոշմամբ Արեւելեան երկաթուղեաց ընկերութեան վարչական խորհրդոյն առաջամապէս առեւտրական գործոց քննիչ Պ. Հիւկէնէնի յանձնուեր է այն պաշտօնը զոր կը կատարէր Պ. Կրասսլէ ընդհանրօրէն պաշտօնին կոչուելէն առաջ.

—Առեւտրական և Հանրօգուտ շինութեանց նախարարութիւնը գնած է Պէօյիւք Հալքալքի ագարակն, որ, ինչպէս յայտնի է, երկրագործական տիպար—ագարակի պիտի վերածուի.

—Պէյրութի նաւահանգստի շինութիւնքն ամենայն փութով կը շարունակուի և բաւական առաջ տարուած է. Նահանգին կուսակալը Առեւտրական Հանրօգուտ շինութեանց նախարարութեան ղրկած է այդ նաւահանգստի լուսանկարն ինչպէս նաեւ շինութեան վերաբերեալ այլ և այլ գրութիւնք.

—Ոստիկանութիւնը տան և մէկ շարագործներ աքսորած է հեռաւոր վայրեր.

—Ինֆլուէնցան Ատանայի մէջ ևս ճարակած է, սակայն չատ թեթեւ կերպիւ և առանց մահ պատճառելու.

—Կայս. Իրատէ մը հրամայած է զինուոր չառնուլ այն իսլամներէ որք Գարատաղի թողուած Բոսնորիցա, Իշլոզի և Զայրաք գաւառակներէ կը գաղթեն.

—Մէարիֆի բարձրագոյն ժողովն, որոյ հրման տրուած էր բարեփոխել եւ բարեկարգել մայրաքաղաքիս ու գաւառաց նախնական վարժարաններու վարչական եղանակն, տեղեկագիր մը պատրաստած է, որ ի մօտոյ պիտի մատուցուի ձեռնհաս իշխանութեան.

—Բաղաքային բժշկական վարժարանին դասախօսութեանց վերատեսուչ կարգուած է տեղական-գնդապետ Շաքիր պէյ.

—Նիկոմիդիոյ երկաթուղւոյ ընկերութեան յատուկ մեքենայ մը Թիւթիւն Զիֆթլիկի առվեւ շոգենաւէ հանուած պահուն ծովն ինկեր է. Բ-Ը-Ն-Ի անուն նաւաձիգ շոգենաւ մը, չորս սուզակներով, երկի իրկուն Նիկոմիդիա մեկնեցաւ այդ մեքենայն ծովէն հանելու համար.

Երիտասարդ մանկավարժ—գեղագիր մը կը փափաքի Պոլսոյ Թաղային կամ գաւառաց վարժարաններէ միոյն մէջ մնայուն դասախօսութեան պաշտօն ստանձնել գոհացուցիչ պայմաններով. փափագողք պէտք է դիմեն Տէմիր խան Թահթա-գալէ Կ. Պոլիս. 306 1—2

ՏՕՐԹՕՐ Գ. ԳԱՍՊԱՐԵԱՆ

Սկիւտարէն փոխադրուած է ի Բերա Պէքեար փողոց թիւ 9.

Երեքշաբթի, հինգշաբթի և շաբաթ օրերը կէս օրէն վերջ իւր բնակարանը կ'ընդունի հիւանդներն և երեքշաբթի օրեր ձրիարար կը դարմանէ աղքատները.

Նաև ըստ առաջնոյն Սկիւտար կը գտնուի առաւօտներն մինչ կէս օր.

47

ՀԵՌԱԳՐԱԼՈՒՄՔ

Կ. ՊՈԼՍՈՅ ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԵՆԷՆ

ԱՅՍ ՕՐՈՒԱՆ

Բարիզ, 21 փետր.

Խորհրդարանական ակմրոց մէջ կը հաւատան թէ Նախարարութեան անդամները տարակարծիք են Օրլէանի դքսին նկատմամբ բռնուելիք ընթացքի մասին. Նախարարութեան մեծամասնութիւնն հակառակ է եղեր անմիջական ներման, մինչդեռ Հանրապետութեան Նախագահը կ'ուզէ անպատեւեան Նախագահը կ'ուզէ անմիջապէս ներում չնորհել իշխանին.

Բարիզ, 21 փետր.

Կը հաւատան թէ Նախարարաց Խորհուրդը բնաւ զբաղած չէ Օրլէանի դքսին կացութեամբ. Կը գուշակուի թէ վերաքննութեան դիմելու համար հարկ եղած պայմանաժամուն լրանալէն յետոյ, դուքսը կեդրոնական բանտը պիտի տարուի և անկից սահմանագլուխ. ամէն պարագայի մէջ, բացարձակապէս գաղտնի պիտի պահուի փոխադրութեան օրն, որ վերջէն միայն յայտնի պիտի ըլլայ.

Բարիզ, 21 փետր.

1891 տարւոյ սովորական ելմտացոյցը կը բովանդակէ նաև պատերազմական արտասովոր ելմտացոյցն, որ 130 միլիոն ֆրանքի կը հասնի. Վերամեայ պայմանաժամով դանձատումները կարգադրելու համար, 700 միլիոնի Ռոնսոյիտէ պիտի հանուի. Ելեւմտից նախարարը կ'առաջարկէ աւելցնել ինչ ինչ տուրքեր. կը յուսայ այսպէս 100 միլիոն աւելցնել հասոյթները.

Սոֆիա, 21 փետր.

Պ-լ-ն-ա Գ-ր-ի-լ-ը-ի-ն-ը կը ծանուցանէ թէ Ռուսիա պաշտօնական ծանուցագրով մը պահանջած է Պուլկարիոյ գրաւման ծախսուց վճարումը. Գերմանական ընդհանուր հիւպատոս Պառոն Ֆոն Վանկէնհայմ հարցուցած է պուլկար կառավարութեան թէ ի՛նչ եղանակաւ պիտի կատարէ վճարումը. Դրամը պիտի ստանայ Պառոն Ֆոն Վանկէնհայմ, որ ստացագիր պիտի տայ ռուսերէպուլկար պայմանագրոյն համաձայն.

Ռուսիոյ այս ձեռնարկը, թէեւ անուղղակի, շատ կը քննադատուի հոս, որովհետեւ յարաբերութեանց խզումէն ի վեր Ռուսիոյ առաջին ձեռնարկն է այս. Քաղաքական ակումբները կ'ըսեն թէ քայլ մըն է այս դէպի Պուլկարիոյ արգի կացութեան ճանաչումը. ուրիշներ ընդհակառակն կը կարծեն թէ Ռուսիոյ ձեռնարկը կը ծածկէ բուն նպատակը, որ է դժուարութեան մատնել պուլկար կառավարութիւնը. Ակներեւ է թէ կառավարութիւնը պիտի կատարէ իր պարտաւորութիւնը, այսու նոր ապացոյց մը տալով իր միջազգային պարտականութիւնները կատարելու փափաքին. Նախարարաց խորհուրդն այսօր դուսարեցաւ.

Բարիզ, 21 փետր.

Պուլանժէական Ֆ-ռ-ն լրագիրն հեռագիր մը կը հրատարակէ Ռուանէ, ծանուցանող թէ հանդուստեան կոչուած Գասդէքս զօրավարը, հեծելազօրաց 8րդ գունդէն հրաժեշտ առած ատեն, բանախօսութեանը մէջ խստիւ պարսաւեր է պատերազմական գործոց Նախարարը. Ֆ-ռ-ի խօսքին նայելով, Պ. Տը Ֆրէսինէ քննութիւն մը հրամայեր է.

Պերլին, 21 փետր.

Ցայս օր 199 ընտրութիւնք ծանօթ են վերջնապէս, հետեւեալ կերպիւ բաժնուած.

Պահպանողականք 15 (լուծեալ Ռայխսթակին մէջ էին 81). Ազատ-Պահպանողականք 7 (39). Ազգային Ազատականք 7 (96). Կաթոլիկք 50 (99). Անկախ Պահպանողական 1. Արմատականք 9 (36). Ընկերվարականք 14 (11). Լեհացիք 2 (13). 1 Անկախ. Ազգասցիք 8 (14). Ժողովրդային կուսակցութենէն 3.

Համեմատականի մնացած են 9 Պահպանողականք, 13 Ազատ-Պահպանողականք, 45 Ազգային-Ազատականք, 13 Կաթոլիկք, 31 Արմատականք, 37 Ընկերվարականք, 1 Կէլֆ (Հանովերեան հին կուսակցութիւն), 2 Լեհացիք, 1 Անկախ, 1 Ազգասցի, 9 Ժողովրդային.

Տակաւին 198 ընտրութեանց արդիւնք անծանօթ են.

Մատրիտ, 21 փետր.

Սպանիական Խորհրդարանին մէջ, արտաքին գործոց նախարարը, ձիպրալթարի խնդրոյն վրայ հարցասղնդմանմը պատասխանելով, յայտարարեց թէ սպանիական կառավարութիւնը չընդունիր որ Ուիթրէխթի դաշնագրին մէջ նշանակուածէն աւելի իրաւունք մ'ի գործ դնէ Անգլիա ձիպրալթարի կողմն.

Հռոմ, 21 փետր.

Իտալիոյ գահաժառանգ իշխանն երէկ ի Պրինտիզի շոգենաւ նստաւ յԱրեւելս ուղեւորելու համար.

Լոնտոն, 21 փետր.

Երեսփ. Ժողովոյն մէջ, արտաքին գործոց նախարարութեան խորհրդական Սբր ձէյմս Ֆէրգիւսըն հարցման մը պատասխանելով, յայտարարեց թէ անհիմն են այն զրոյցք որ թէ անգլ. մարտանաւք մեծ նաւահանդէս մը պիտի կատարեն եղեր ձիպրալթարի մօտ.

Սկովտիոյ ինքնօրինութիւն տալու համար Պ. Քլարքի առաջարկն 141 ի դէմ 181 քուէով մերժուեցաւ.

ԴՐԱՄԱԿԱՆ

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՊՈՐՍԱ

Ղալաթիա, 10 փետրուար

Օսմանեան Քոնսոլիտէ

Երէկ երեկոյ գոց. (Մթաց. Ն. Սէրի		19 34
Պօրսային գոցուելէն վերջը	»	19 33 7/2
Բերայի մէջ	»	19 33
Լաւագոյն բացուեցաւ	»	19 33 1/2
Կէս օրին	»	19 23 1/2

ԻՍԹԻԳՐԱԶԸ ՏԱԼԻԼԻ

Երէկ երեկոյ	45	6
Այս առաւօտ	45	6
Կէս օր	45	8

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՊՈՐՍԱ

Բարիզ, 21 փետրվար ժամ 3 վայր. 34 երեկոյ

Ֆրանսական Ռանթի 3 %	88
» » 4 1/2 %	105 52 1/2
Օսմանեան քոնսոլիտէ Սէրի Դ.	18 25
» » երկաթուղի	74 50
» » Լեհերի բանկերուղիք	— —
Պանք Օթոման	536 87 1/2
Գրէտի Լիոնէ	728
Իտալական Ռանթի 5 %	93 87 1/2
Էճիպտական 5 %	457
Բրիտանական Թիւրք	495
Եգիպտական միացեալ	478 12 1/2
Պանք տը Բարի	796 25
Օսմ. մաքս. արժէթուղթ	416 25
Ռուսիոյ Ջրանցք	2307 50
Սպանիական արտաքին	72 13/16
Զէք Լանտրայի վրայ	25 28

Լոնտոն, 21 փետր. ժամ 6 վայր. — երեկոյ

Անգլ. քոնսոլիտէ		97 3/8
Օսմ. »	Սէրի Դ.	17 18/16
» »	» » գոց	— —
» »	» Ա.	40 3/8
» »	» Բ.	25 3/8
» »	» Գ.	18
Փոխառութիւն 1877		102 1/2
Պանք Օթոման		11 5/16
Եգիպտական միացեալ (իւնիֆիչէ)		94 3/8
» առանձ. (բրիմիէժէթ)		— —
Տայրա Սանիէ		— —
Տոմնիպայ (փոխառ. Բոչիլ)		— —
Էճէլնական 5 %		90
Մոնօրոլ »		74 7/8
Ռուսական 1889		93 3/8
Փոխանակութիւն Բարիզի վրայ		25 28

ԲԱՐԻԶ ԲԹԻԹ ՊՈՒՐՍ

Բարիզ, 21 փետր. ժ. — վ. — երեկոյ

Ֆրանսական Ռանթի 3 %	88 01
Օսմանեան քոնսոլիտէ Դ.	18 25
Օսմանեան երկաթուղի	74 75
Եգիպտական միացեալ	477 5/16

Վիեննա, 21 փետր. ժամ — վայր —

Օսմանեան երկաթուղի	86 40
» Լեհերի բանկերուղիք	114
Փոխանակութիւն Լոնտոնի վրայ	119 40

Պերլին, 20 փետր. ժամ — վայր —

Փոխանակութիւն Լոնտոնի վրայ	20 45
Բուպլ Թրմատրամ	221
Օսմանեան երկաթուղի	81 60
Օսմանեան քոնսոլիտէ Սէրի Դ.	18

ԱՄՊՆ ԵՒ ԾԱՂԻԿ

Դեղնած են, չոր, մարգագետին և լերինք
Կիզէ արեւ ջերմ յուլիսի.
Սարսափ ծարաւ պատէ երկիր,
Սպառնալի՛ք սեւ օրհասի.

Տխրի բնութիւն, լըռէ ճպռան իսկ սրրինք
Աւեր, կիզեալ, ցամաք դաշտուտ,
Կը տատանի խեղճ մի ծաղիկ,
Որ բոյր ունի դեռ իւր ծոցուտ.

Սակայն օրհասն զգայ արդէն մօտալուտ,
Ողորմագին երկինք նայի,
Ուր կայ կտոր մ'ամպի թափառ,
Զարդ կամարին այդ ամայի.

Ալէկոծեալ իրրեւ նաւու կողոպուտ,
Առագաստի նման սպիտակ,
Հոգմահալած, հրպարտագին,
Ման գար յերկինս դալկագունակ.

Զայն տար ծաղիկն. «Ամպի՛կ, գըթա՛, պահ մի կա՛ց,
«Այդ ջրերից գէթ մի կաթիլ
«Որով քո ծոցն է միշտ լըցի,
«Ցօղէ ցօղոյս իմ նորաթիլ.

«Ո՛հ մի՛ կաթիլ բաւ է կարճիկ իմ կենաց,
«Փոխարէն տամ անոյշ բուրում.
«Կա՛ց մի՛ գընար, ո՛վ անողորմ,
«Լսի՛ր որքա՛ն քեզ եմ խնդրում.»

Բայց նա խըրոխտ, մինչեւ անգամ հովանին
Իւր զըլացաւ պապակելոյն,
Որ քիչ առ քիչ կորագըլուխ,
Կը թառամէր մնայլ եւ անգոյն.

Շըրջակայի տունկերն ամէն միասին
Հրատապ, դեղնած և փոշեպատ,
Ցամաք, նիհար, գօս ճիւղերով
Շըշնչէին մռունչ յուսահատ.

Անգութ ամպը, դեռ հեռանար արհամարհ,
Սիգանալով լայնար, ուռէր,
Մանգի նըման կարմիր դեղին.
*Մահու լուռթիւն երկրում տիրէր.

ԳԱՒԱՌԱԿԱՆ ՍՈՒՐՀԱՆԴԱԿ

ՍԵԲԱՍՏԻԱ, 4 յունուար

Ամէն շատ աւելի է, որ կամայ յա-կամայ չեմ կրնար գրել. տանկ թէ ինֆլուէնցա չգիտեմ, համաճարակ հիւանդութիւն մը իւր հունտերն հաստատեց մեր մթնոլորտի մէջ։ Զմրան սկիզբներն միայն քիչ մը ձիւն գալով նոյն ժամայն անհետացաւ և ամբողջ դեկտեմբերի ամսոյն մէջ, որպէս յուլիսի տօթագին օրերուն, հեղձուցիչ այլ պաղ փոշի մը կը մրրկէր փողոցները։ Թող թէ երկնից այս «Լ-Ի-Ք» ամլութիւն պիտի պատճառէր և երկրի բուսականութեան, հեղձամղձուկ ու ապականիչ այս մթնոլորտի տակ ամէն սիրտ մեղկացած, ամէն հոգի հիւանդ էր։ Գլխացաւէ, փորացաւէ, հարբուղխէ կը նեղուէին մարդիկ առ հասարակ, չոր ու կծու հազ մ'ալ կը բորբոքէր փողերն։ Մէն մի տուն մէկ քանի հիւանդ կայ, բարեբաղդաբար կորուստը չէ այնքան։ Զիւնը նոր տարւոյ հետ ողջունեց զմեզ և նորա առաջին օրէն սկսեալ առատութեամբ տեղալով, մաքրեց ապականեալ հողն ու ապականիչ մթնոլորտն, սակայն սաստիկ ցուրտ մը վրայ հասնելով սաստկացուց հիւանդութիւնն քաղաքիս և այսօր առողջ մարդ մը չկայ գոգցես, բնակչաց 2-3 հիւանդ է յանկողին թէ յտին։ Կառավարութիւնն ստուգելով թէ հիւանդութիւնն Սամսոնէն ատ փոխադրուող ապրանաց հետ կը փոխանցուի, յԷնիխան գիւղ գարանթինա մը հաստատած է, ճամբորդներն բժշկական քննութեան ենթարկելու և վարակելոց նկատմամբ հարկաւոր գործողութիւնն կատարելու։ Ամասիայէն և Եւդոկիայէն առնուած տեղեկութիւնք կը հաւաստեն թէ այն կողմերն ևս բազմաթիւ հիւանդք կան։

—Տեղւոյս Ազգ. Երեսփոխ. Ժողովոյ ընտրութիւնն, որ մասնախմբի մը ձեռամբ յառաջ կը տարուէր, կատարուեցաւ ըստ օրինի և ամբողջովին։ Նորընտիր երեսփոխանութիւնն նիստ ալ ըրաւ, դիւան կազմեց ու Մեծ. Շահինեան Յակոբ էֆ. Ատենապետ, Մոգոսեան Նշան էֆ. Ատենադպիր, հռչակեց. Քաղ. Ժողովոյ ընտրութիւնն չկատարեցաւ տակաւին։

—Որբասէր ընկերութիւնն, անցեալ կիրակի, Որբանոցի տարեդարձի հանդէսը կատարեց ի Մայր եկեղեցի ի ներկայութեան խուռն բազմութեան մը, ճառախօսութիւն ու ատենախօսութիւն կատարուեցաւ և հանդէսէն վերջ գանձանակ դրուելով բաւական կոկիկ գումար մը հաւաքուեցաւ ի նպաստ Որբանոցի։ Որբ Սանունք այժմ թուով տասն են։

—Անցեալ ուրբաթ, անհուն խնդութեամբ ու երախտագիտութեամբ իմացանք թէ՝ կայսերական հրովարտակ մը ընդհանուր Ներում շնորհած էր Եւդոկիոյ Հէրէկ և Էրզրում գաւառակի այն ազգայնոց, որք այլ և այլ զրպարտութեամբ ամբաստանուած և իբր յանցաւոր բանտարկուած էին։ Հեռագրաւ հասած էր ատ կայսերական իրատէն, ուստի նոյն աւուր միջօրէին արձակուեցան բանտարկեալք։ Այն օր գովարանական աղօթք կարդացուեցաւ և կը լսենք թէ երախտագիտական հեռագիր մը ուղղուած է առ Ն. Վեհափառութիւնն։

—Ժամանակէ մը հետէ ատ ժամանած է տեղւոյս Ֆրանսական հիւպատոսի թարգման, բնիկ Հալէպցի, Սիմոն էֆ. Խարաման հանդերձ ընտանեօք։

ԹԱՄԶԱՐԱՑԻ ԿԻՆԵՐԸ

Թամզարայի (*) Ս. Գէորգ վանքի շինութեան համար մինչև այժմ եղած ծախսը 350 ոսկիի կը հասնի, առանց հաշուելու ժողովրդի ինքնայօժար աշխատութիւնը։

Կը յիշեմ Թամզարայի կիները։ Երբ Ս. Գէորգի վերաշինման լուրը տարածուեցաւ՝ շնորհիւ Սեբաստիոյ Գերապատիւ առաջնորդին, մանաւանդ երբ օծուեցաւ հիմը, ահա Ս. Գէորգ՝—երիտասարդ, երկայնահասակ, խիստ գեղեցիկ, միշտ տաճկերէն խօսող, գլուխն ապարօշ, իբր օտարական, ճանապարհորդ, (հազիւ երբեմն էլ մուրացիկ), երբեմն թախանձող և խորհրդատու, բայց աւելի յամառ՝ հըրամայող և սպառնացող, լակոնաբար խօսող և յանկարծ աներեւութացող — շատ բաղդաւոր կիների, մանաւանդ պառաւների երազը կ'երթայ։ Երբ առաւօտ կը լինի՝ կանթերով մի մի ջրաման թուներին անցուցած հարսերը կ'երթան «օխտն-աղբիւր» կամ «Զավուշ-աղբիւր» և արդէն իրարու ժամադիր խումբ խումբ կը կանգնին. «քա՛, վույ մեղայ, գիշերս երազ մը տեսայ—բարին ըլլայ.—բարին փեսիս արեւն ըլլայ. Ս. Գէորգ երազս եկաւ. — մեռնիմ զօրացը, երէկ ալ Աղի Ջրէնց վարդուկին էր դնացեր», և կ'սկսին պատմել։ Սակայն երկար խօսիլ չեն կրնար, նախորդ օրուան լուրերի վրայ էլ համառօտ տեսութիւն մը ընելէն յետոյ՝ «քա՛, ուշ մընացի, կեսուրս հիմա թոնիրը խալսած է, կը կզգի (բարկանալ),—հողեմ քու խորթլաս կեսուրդ ալ,—հապա քո՞նկդ» վերջաբանը փսփսալով և թեթեւ քահ-քահ մը ձգելով՝ խումբը կը ցրուի։

Իսկ կեսուրները՝ անտեղեակ իրենց խորթլաս անունէն, թոնիրը վերջացնելէն յետոյ ջահրանին կը լարեն տան դըրան առաջ՝ իրարմէ քիչ հեռի և նորա միակերպ զվզվոցի հետ երաշնին պատմելէ յետոյ՝ Ս. Գէորգի, Ս. Թադաւորի, Ս. Մէրկէլոիսի անթիւ, անսպառելի, հրաշալի պատմութիւնները կ'սկսին. վերջ չունին սոքա, ծովի ալիքների նման մին ըզմիւսը կը մղէ, լարիրինթոս մը կը մղտնեն, երբեմն լալագին՝ թռուած կուրծքերին կը զարնեն, կը խաչակնքեն, «արքաւութիւն» կ'ուզեն, «Տէ՛ր, դուն գիտես» բացագանչելով։ Այսպէս կը շարունակուէր ով գիտէ մինչեւ երբ, եթէ նոցա առաջէն երիտասարդ մը չանցնէր. «քա՛, սվի որի՞ն տղան է» ըսելով խօսակցութիւն կը փոխուի, — ի՜նչ աղուոր բոյ-բուսաթ, Աստուած օջախին բաշխէ։

• •

Սակայն Ս. Գէորգ օրուան խնդիրն է, խօսակցութեան այս նիւթը «օխտը տարին մի անգամ կը պատահի», կ'շտապեն օգուտ քաղել. «Աստուած էր, Սեվտու վարդապետն ալ ղրկեց, կ'ըսեն որ էրազն է գնացեր, մինչեւ իմ վանքը չչիներ՝ չեմ թողուր էրթաս, ըսեր է, անոր համար երբ Թոխատցոնց տունը հաց կուտեն եղեր, հաներ, չեմ գիտեր, քանի ոսկի տուեր են նը, աջմարդոյր ըսելով, ան ալ չէ առեր, ըսեր է որ պարքաս էր, շատ զօռեր են նը՝ առեր է, ետքն ալ ըսեր է որ վանքին կուտամ. մէկ խօսքով չէ առեր։—Բա, կ'ըսեն որ օրը մէկ ժամ հաց կուտէ այդ վարդապետը, ըղո՞ղդ է։—անոնք կ'ըսեն. Աստուած ողորմի հօրն ու մորը հոգուն, լոյս իջնի գերեզմանին, վարդապետն ալ ասանկ ըլլայ։»

Այս խօսակցութիւնների հետ կը պատմուին նաեւ անպատճառ իրենց հարստութեան ժամանակի դէպքերը, մինչեւ՝ իբր յանկարծ տեսնելով արդի տխուր վիճակը՝ «բօշ տիւնեա, փուշ ատուոր, մենք ալ եանի ապրիր ենք, աշխարհ տեսե՞ր ենք, խնդացե՞ր ենք, հէ՛յ կիտի հէ՛յ»։ և ահա մամ կ'սկսի երգել բարակ, խիստ բարակ և անուշ ձայնով, երբեմն էլ գըլուխն երերցնելով, միւսները կը խօսին, բայց նա կ'երգէ. բառերը չեն հասկցուիր, միայն աղօթքի նման սրտաբուղխ կ'երգէ, յետոյ իբր նագարաթ աւելցնելով՝

Այս լեռներ, ամպոտ լեռներ,
Շուքը գերեզման է, լեռներ,
Գլուխս գլխի տուած՝
Կուլան, վա՛խ լեռներ։

Հայ—հո՛յ, ֆէլէք։—Ի՜նչ է, քա թիւրվինա մամ, կէնէ՞ տէրտոտեցար։ — ի՜նչ պիտ՝ ըլլայ հըպա, խոտի պէս եկանք, խոտի պէս կերթանք, ի՞նչ հասկցանք աս ֆանի տիւնեայէն. հոգինիս սեւցուցինք։ Դուն ստեղծեր, մի կորսնցներ, Տէ՛ր.—ամէն, ատի ըսէ, իշտը, ամէն։

• •

Սակայն երեկոյ լինելու վրայ է, «էտինքի» ժամանակ է. մամեր, հարսներ, աղջիկներ, հետեւաբար և երիտասարդներ, վանք կը դիմեն։ Մամերս առանձին, միշտ խօսելով, խումբ խումբ, մի քիչ կ'երթան, մի քիչ կը կանգնին, տեղը դարմեր է, կը յոգնին՝ «օ՞ֆ, հէյ կիտի ջահիլութիւն, փախա՛ւ»։ Հարսերն էլ խմբով կ'երթան, մի մի պիւրիւկով ծածկուած. սոցա փսփսուքը չէ կարելի լսել, զի կը գան ետեւէն կեսուրները, որոնք բաղէի աչքով նոցա մէն մի շարժումը կը դիտեն և պօռալու նիւթ կը փնտռեն։

Շուտով վանք կը հասնին. մի քիչ կը հանգչին ծառազարդ ընդարձակ գերեզմանատան մէջ, իւրաքանչիւր ընտանիք ընդհանրապէս իւր «երամին» քով. յետոյ մի մի տոպրակ երեւան կ'ելնէ, հարս եւ աղջիկ կը ժողովուին և մի բանակ կազմած՝ կ'երթան դէպի վեր, դէպի գեղը. աւազ պիտի բերեն, վանքի շինութեան աւազը իրենց վրայ է։ Երեք քառորդ ժամէն կը վերադառնայ կարաւանը. լեցուն տոպրակները շալակին, կամաց, այլ հպարտութեամբ կը գան, կը դարտրկեն, դարձեալ կ'երթան։

• •

Այս ժամանակ բազմութեամբ լի է արդէն վանքն, երիտասարդ, ծեր և վարժարանէն փախչող աշակերտներ իսկ, և ի՜նչ դժուար է՝ «մայրս լաթ պիտի լուայ. բաղնիք պիտի երթանք, թուէ պիտի թափենք» և այլն և այլն բազմաթիւ պատրուակներ, զորս ամեն աշակերտ գիտէ հնարել՝ երբ մանաւանդ չծեծուելու և չբամբասուելու համար վարժարան կը յաճախէ. իսկ «վանք գնալու համար փախչիլը վնաս չունի»։

Եւդոկիացի Սահակեան Յարութիւն աղա միշտ հոն է. յանձնախումբի ատենապետն է. իւր ոգեւորիչ աչերով միշտ կը յորդորէ և կը քաջալերէ. առանց նորա մեծամեծ զոհողութեանց չպիտի վերանորոգուէր այս Սրբատեղն. իւր զարգացած որդիքն, Յակոբ և Մկրտիչ էֆէնտիներն իրենց հօր կ'աջակցին. Այս պանդուխտ գերդաստանի անունը Թամշարացիք չպիտի մոռնան։

Մերերը, բանէ գործէ քաշուած, համարեա միշտ հոն են՝ ծառի մը շուքը կամ բանուորների քով նստած են. անցեալ դէպքեր կը պատմեն. «վանքի առաջուան շէնքը հօրս տղայութեանն է եղեր. կ'ըսէր որ շատ դժուարութիւնով չիներ են. շատ ալ փարայ խարճեր են. Թանգ տարի է եղեր. օխայ մը հացը ինը փարայ, աւուրշէքը յիսուն վաթսուն փարայ է եղեր. հէ՛յ կիտի ողորմած հոգիներ, ելէք ու հիմա՛ տեսէք։—Ճանըմ, ան ժամանակներն ո՞ւր, հիմա ուր. այն ժամանակները Հայր-Արրահամու օրէնէնքը կար. Հիմակուանները մէյմէկ շաթալ (տարատ) հագած, քիթերնին տընկած, անճա չըթըր-փըթը, խօսել մը գիտեն։ Բոլորը ֆէէնկէն ելաւ, այն անիծածէն։—Ատանկ է, աւելի ալ պիտի գէշնայ. չե՞ս տեսներ հիմակուան տղան, դէմդ կանգնած «չէլիկ» կը խաղայ. կանչես ալ նը՝ չլսած կ'ըլլայ. Տէրն ինքն ողորմի. գէշ ժամանակ հասանք։»

• •

Հետեւեալ օրը կենսաբեր արշալոյսն հպիւ բացուած, Բաղքցոնց Սրբուկը թաղերը կը պտրտի, դուռերը կը զարնէ. «քա՛, տընկըրցի, հա՛յտէ, մէկալները պատրաստ են, դուն ալ պատրաստուէ, ես երթամ Պառաւ-Տերեանց Մանուշակին ալ ձայն տամ. դարձիս սպասէ։»

Սոքա չափահաս կիներ են, մեծ տէրտեր ունին, Ս. Գէորգին ապաւինած են։ Ոմանց այրը Պոլիս է. կը գործէ, (ոստայնանկ է) և հազիւ պարտքին մի մասը, կարող կը լինի տալ տարուան մէջ. տան ծախսերը նորա վրայ են. է՛հ, կին մը ո՛րքան կարող կը լինի տան ապրուստն հոգալ՝ երբ ամեն պիտոյք ստակով պիտի գնէ։ Կան ոմանք էլ, որոնք, այր և կին, շարունակ կ'աշխատին, բայց հազիւ, «ծայրը ծայրին ճորով կպչելով» ապրուստնին կը հանեն։ Աստուած ողորմի սոցա։ 30-35 փարայ է մի թոփ կտաւի «գործդինը»։ օրական երեք թօփ գործողը զարմանալի տոկունութիւն ունեցած կը լինի. սակայն նա էլ մի քանի տարիէն կը տուժէ իւր առողջութիւնով. յուսահատութիւնն ալ վրայ կը հասնի և կը կործանէ ամբողջովին։

Մատաղ աղջիկը «գործելու» կը նստի. «մայրիկ, այս «մչտութը» խալսիմ նե՞ ալ կա՞.—կայ, աղջիկս, դուն ջանք ըրէ.—ան ալ խալսիմ նը՞ —դարձեալ կայ.—ան ալ խալըսիմ նը՞.—ա՛խ, աղջիկս, սև է մեր ճակտին գիրը, մինչեւ մեռնինք կայ։» կը թմրի անշուշտ ամեն մարդ՝ այս տեսակ ճակտի գիր ունենալը լսելով աչքին լոյսը, մարմնոյն լոյսը, հոգուն լոյսն, ամեն բան կը մարի և սրտին խորէն, անէծքի նման կը բացագանչէ. «սև գիրս չորնա՛յ»։

Կը նետէ անդադար «մաքոքը», արշալոյսէն վերջալոյս եւ մինչեւ կէս գիշեր. ձե՞ռք կը դիմանայ, կեա՞նք կը դիմանայ. թախ թուխ տըկ, թախ-թուխ-տըկ, միակերպ, տգեղ ձայն, որի հետ կը խառնուի գործողի անուշիկ, սրտի խորերէն, «լեռ ու ձոր լացնող» բարակ ձայնը։ Իսկ երբ յանկարծ «ա՛խ վա՛խ, ֆէլէք»ով կ'ընդմիջէ խաղը՝ մարդու ոսկորները կը սարսռան. հրդեհ մը չնէ պիտի լափէ, մոխիր դարձընէ՝ եթէ օգնութեան չհասնի հաւատքը, «Աստուածածի՛ն, խաթուն տիրամայր»։ եւ աւա հրդեհը կը մարի, կը հանգստանայ, կը թեթեւնայ, քանի մը կաթիլներ, հոգիէն իջնող, կը թրջեն կըտաւը, եւ կրկին կը նետէ մաքոքը, թախ-թուխ նըկ, թախ թուխ-տըկ։ Սոցա հաւատքը ժեռ քարէն ամուր է։

Սոքա են, կենդանւոյն՝ հորի մէջ մաշուող այս նահատակները, որոնք արշալոյսի հետ ելնելով զիրար կը կանչեն՝ իրարու ժամադիր, Ս. Գէորգ պիտի երթան, աւազ պիտի կրեն, եւ յետոյ «երկու ծունկ աղօթելով» նախ «արարատ աշխարհին», յետոյ իրենց բանին գործին յաջողութիւն պաղատելով՝ վերադառնան արեւը ծագելու հետ։

Կնոջ մը աղօթելը որքա՜ն սրտառուչ է. երբ բազկատարած, աչերը լեցուն, վիզը ծռած, արգահատելի դէմքով Աստուածածնի պատկերին կը նայի անթարթ, պչուցեալ, յափշտակուած՝ ո՞ր Աստուածը չխղճար նմա. եւ չէ՞ որ Հայի կրօնը, «լուս հաւատը» պահպանող Աստուածը նոցա աղօթքն է լսած։

• •

Ս. Գէորգի չինութեան համար կիները միայն աւազով չեն օգներ։ Ո՛վ չգիտեր որ ամեն կին «հոգեպահուստ» ունի. ամուսնանալէն յետոյ դորա մասին կը հոգայ. հինգ փարայ, տասը փարայ, եւ ահա սնտուկին յատակի անկիւնը ղրուշներ կան, որոնք այսպիսի հաղուադէպ պարագաների մէջ միայն երեւան կ'ելնեն։ Հապա «ճակտոնցը», «զստի՞մն» (մանեակ), օղե՞րը, ապրընջա՞նը. դոքա կնոջ ոեփականութիւններն եւ հացէն ոչ պակաս անհրաժեշտութիւններ։

Իւրաքանչիւր կին, ընդհանրապէս միշտ գաղտնի, քահանային քով կ'երթայ և բան մը կուտայ։ Քահանան երեկոյեան ծանուցում կ'ընէ թէ բարեպաշտ կին մը վանքին շինութեան համար 50 ղրշ. 100 ղրշ. արծրթէ օղ մը, ապրընջան մը եւն. տուած է. Աստուած մէկին տեղը հացար տայ, Աստուած ողորմի մեռելոցն հոգուն։ Ամբողջ ժողովուրդի բերնէն «Աստուած ողորմի» կը լսուի։ Այսպիսի նուիրատուութեան այսպէսի «ողորմիս» միայն արժանի է։

Սեբաստիա Ա. Զ.

ԱՐՁԱԳԱՆՔ

ԲԺՇԿԱԿԱՆ ԱՇԽԱՐՀԷՆ

Գեղջկական գեղ մը կեղծմաշկին դէմ. — Ծերերը երիտասարդացնելու միջոց մը. — Ծերութեան միքրոպը. — Երախտագիտական նամակ մը. — Թատրոնի օգուտը, Ուսումնասիրաց Ընկ. ներկայացման առթիւ։

Միխալըճի քահանայ մը, Տ. Աբէլ հայրը, Աբէ-Եւլի մէջ հրատարակեց այս վերջին օրերս փոքրիկ յօդուած մը «Գեղջկական պարզ և դիւրագոյն դարման ընդդէմ կեղծմաշկի» վերնագրով։ Լրագրաց մէջ մերթ ընդ մերթ կ'երեւին այսպէս ոչ-բժիշկ անձանց կողմանէ բժշկական յօդուածներ որոնց մէջ թերեւս գտնուին դուն ուրեք ստուգիւ օգտակարներ, սակայն որոնք մեծաւ մասամբ նախապաշարմանց արձագանգն են և ո՛չ այլ ինչ։

Տէր հայրն՝ այս վերջին կարգին չը պատկանիր. անոր համար կ'ուզենք ի քնին առնել զայն։ Յօդուածագիրը կ'ըսէ թէ կովերուն կեղծմաշկը դուրսէն խարելով կը բուժի եղեր։ Այս հիմն արդէն խախուտ է. կը հաստատեմ որ այրելը կեղծ մաշկերուն մէջ գըտնուած միքրոպները մահացնէ, երբ նոյն մաշկերուն վրայ կատարուի այրումը. սակայն դուրսէն խարելով այսպիսի բան մը կարելիքէ. ուստի կա՛մ անանոց հիւանդութիւնը կեղծմաշկ չէ, կամ հարկ է ընդունիլ թէ այրումը անօգուտ է։ Ինչ որ է, մենք ընդունինք թէ կեղծ մաշկերուն ուղղակի այրումը օգտակար է, պէ՞տք է հաւատալ թէ թրքանան մեթոդը ստուգիւ կը բուժէ, և դէ՛ օրուան մէջ, կեղծմաշկի պէս ահռելի հիւանդութիւն մը։

Ամենէն վերջին և ամենէն կարեւոր փորձառութիւնք կը հաստատեն թէ ջերմութիւնը մեծ ազդեցութիւն ունի միքրոպներու վրայ զոր կրնայ մեռցը նել։ Սակայն կարդ մը դեղեր ալ միևնոյն բանը կ'ընեն։ Այս կարգին կը վերաբերին քափուր, նաֆթօլ, ասիտ ֆէնիք և այլն։ Ինչո՞ւ համար սակայն այս միջոցներով չենք յաջողիր երբեմն։ Պէտք է գիտնալ որ միքրոպը կեղծ մաշկին մէջ փոքր դեր մ'ունի. շատ չանցնիր, կը թողու մաշկն ու կ'երթայ, սակայն արտադրելէ ետք թոյն մը՝ որ մարմնոյ մէջ տարածուելով ախտացելոց մահուան պատճառ կ'ըլլայ։ Եթէ կարելի ըլլար ի սկզբան անդ հիւանդութեան տեսնել մաշկերը, այրել կամ խարել կրակով կամ դեղով, հոգ չէ. երկուքն ալ ազդեցութիւն ունին։ Կը հաստատեմ որ միքրոպը անհետանալով, թոյնն ալ արտադրելու ժամանակ չպիտի ունենար։ Սակայն հաւատացէք, Տէր Հայր, որ մենք, կ. Պոլսոյ մէջ ապրելով, հետեւաբար կրթեալ ընտանեաց մէջ արուեստն ի գործ դընելով, դուն ուրեք կը հրաւիրուինք հիւանդութեան սկիզբը խնամելու ախտացեալը։ Ո՞ւր կը մնայ Միխայէլի պէս փոքրիկ գիւղաքաղաք մը, ուր ձեր խօսքին նայելով դեռ կանոնաւոր բժիշկ չկայ։

Բայց ուրիշ բաներ ալ կան. եթէ կեղծ մաշկը կոկորդին մէջ չէ և խրուչափողին մէջ է, ի՞նչպէս արդեօք հաւաքեալ միղրը պիտի ներմուծէք հոն։ Եւ գիտէ՞ք, սովորաբար խուչափողի կեղծմաշկերը կ'մեռցուին հէք մանկտին։

Այսչափ բան գրեցի, որովհետեւ ձեր յօդուածին մէջ բժշկաց ուշադրութեան յանձներ էք Թրքանան մեթոդը առանց ոեւէ յաւելումներու։ Ինձ կը վերապահեմ անանոց վրայ փորձել նաեւ այդ մեթոդը։

• •

Կարդացէք Corespondentz - Blatt der Schweitzen Acrtze կարճանուն գերմանական բժշկական լրագրի վերջին թիւը.

«Սէքէ-ֆէ... Բարք Տէվիս և Ընկ. ամերիկեան տունը կենդանեաց հունտէն նիւթ մը հանած են ըստ Պրուֆ-Սէքառեան գրութեան որ կը ծառայէ ծերերն անմիջապէս երիտասարդացնելու։ 75 տարեկան արաբ նաւաստի մը իր ծերութեան պատճառաւ չէր կրնար տեղէն շարժիլ, այս նիւթէն ներեք անդամ սրնգուելով կարող եղաւ ընթացող հանրակառքի մը ցատքելու։»

Ժուռնալ դը Մէտէսէի մէջ ալ հետեւեալը կը կարդամ. «Նարոլիցի գիտնական մը—կը տեսնէ՞ք, այս անգամ ամերիկացիի հետ գործ չունինք—Տքթ. Մալինքոնիքօ Պրուֆ-Սէքառի ծանօթ գիւտէն աւելի մեծ գիւտ մը բրեր է։ Լրագիրները կը ծանուցանեն յիրաւի—և շատ լուրջ կերպով—թէ Տոքթ. Մալինքոնիքօ այս օրեր ծերութեան մեքրոպը գտեր է։ Այս միքրոպ կը փոխանցուի, ըստ իտալացի գիտնականին, ժառանգութեամբ, տարիքը առնելով՝ բոլոր մարմնոյ մէջ կը տարածուի, զոր կը կեղծէ և կը կործանէ, յորմէ կը ծագի ծերութիւն և ապա մա՛հ։ Տօքթ. Մալինքոնիքօ կը յուսայ որ այս սոոկաւի միքրոպին դէմ մաքառելու և զայն բնաջինջ ընելու միջոցն ալ պիտի գտնէ, որով մարդիկ այլ եւս չպիտի ծերանան...»։

• •

Քանի որ զուարճաբանութիւնն ալ աղուոր դեղ մ'է, և քանի որ զուարճալեաց ընթացքն առաւ այս յօդուած, հետեւեալ զուարճալի նամակով վերջ տանք անոր։

Սիրելի Տնօրէն Ժուռնալ դը Մէտէսի։

Ինֆլուէնձան անցաւ գնաց կամ անոր պէս բան մը։ Պ. Բրուսթի գիտնական խրատներուն և նախատեսութեան շնորհիւ, գոհերը շատ չեղան։ առաջ շաբաթը 1000 հոգի կը մեռնէր հիմա 3000ը չանցաւ։ Զէ՞ք կարծեր ողառողջաբանութեան նշանաւոր ուսուցչին մեր երախտագիտութիւնը յայտնել պարտաւոր ենք, սպասելով որ կառավարութիւնը, այնքան բ-ոյ-ռէ-ն ժ-ա-յ-ռ-ն-ե-ն լուսաւորեալ և անկողմնակալ գնահատիչը լինելով, Լէժիոն դ'Ոնէորի հրամատար անուանէ զնա, որուն համար բոլոր բժշկական մարմինը պիտի խնդակցի։

Եւ դուք չէ՞ք կրնար հանդանակութիւն մը բանալ ձեր լրագրին մէջ ուսուցիչ Պ. Բրուսթի յիշատակ մը նուիրելու և շնորհակալ լինելու համար այն պատուական և օգտակար տեղեկութեանց համար, որոնք համաճարակին նոր սկսած ժամանակը տրրուելով անոր կոչմանէ, այնքան մարդոց կեանքը ազատեցին։

Հաճեցէք ընդունիլ ևն.

ՏՕՔԹ. Ն. ՆԷՑ

Խորհրդածութիւն լրագրին.—Նատբարեբաղդ պիտի ըլլայինք մեր թրդթակցին վեհանձնօրէն արտայայտած գաղափարը իրագործելով. սակայն այս մասին մեր բարեկամաց քով թափուած ճգունք ի դերեւ եկան։ Փարիզու բը ժիշկք դեռ զիրենք դատած չեն այն սարսափելի ցնցումէն որուն ենթակայ եղան և միակ ստորագրող որք ընդունեցին մեր հրաւէրը՝ յուզարկաւորութեանց Ընկերութիւնն և Փարիզու բահանայից գործակալութիւնն եղան։ Սակայն մեր սիւնակներ բաց պիտի մնան այն բժշկաց որ կ'ուզեն ստորագրուիլ։

Թէ՛ղճ Պ. Բրուսթ, ասկից փառաւոր ի՞նչ պակ կ'սպասէիր....

• •

Շարաթ աւուր թատերական ներկայացումը որ ի Նպաստ Ուսումնասիրաց ընկերութեան, բժշկական հանդամանք ալ ունէր։ Բժշկի մը հովանաւորութեան տակ էր, յանձնաժողովոյ անդամներէն մին բժիշկ էր, ման որոյ բժշկաց մեծամասնութիւնը իւր ներկայութեամբ պատուած էր Ցանձնաժողովը։ 10ի չափ բժիշկ, նոյնչափ մ'ալ դեղագործ տեսնուած բան չէ թատրոնի մը մէջ։ Խաղն ալ ուներ բժշկական մաս մը յորում մեր արուեստ իւր բարձր արժէքը կ'ապացուցանէ, Ալպինոսի ձեռամբ կոյր ձնի աչքը բանալով։ Կատակերգութիւնը ի վիրոյ չատ զուարճացուց և թերեւս տարբիներէ հետէ ծիծաղ չունեցող դէմքերը խնդացուց։ Այսու բժիշկները ընկերութեան մը բարենպատակ գործին սատարելու և ժողովրդեան ալ առողջաբանութեան գործնական դաս մը տալու կրկին ծառայութիւնները մատուցին։ Եւ յիրաւի ի՞նչ մեծ եւ փրկարար ազդեցութիւն ունի երբեմն ծիծաղ մը մարդուս առողջութեան վրայ։ Տարուան մը թերեւս օգուտ ունի լաւ անցուած երեկոյ մ։ Ֆրանսիսք Սառսէյ նշանաւոր թատերական քննադատը կատարելապէս կը հաստատէ ըսածս. «Որչափ ալ թատրոնները առողջաբանական տեսակէտով ինչ ինչ թերութիւններ ունենան, անոնց հոգւոյ վրայ ունեցած ազդեցութիւնն այնքան մեծ է, որ առողջութիւնն է որ միշտ կ'օգտի։» Զարմանալի չէ՞ ուրեմն որ գտնուին դեռ շատ մարդիկ որ 10-20 դահեկանի անչնչան ծախք մը իրրև մեծ կորուստ նկատեն։ Թո՛ղ որ մարդասիրական նպատակի մը ըստ կարի օգնել բարոյական քաղցր պարտք մ'է, նոյն իսկ դրական տեսակէտով անհունապէս օգտակար բան մ'է մերթ ընդ մերթ հաճոյալի տեսարանի մը ներկայ գտնուիլ։

Ուրեմն, ձեզ որ յարաժամ գլխու ազգի ազգի ցաւերու ենթակայ էք, կը յանձնարարեմ Մատթէոսեանի գեղեցիկ կատակերգութեան մը ներկայ գտնուիլ։ դեղը ազդու և օգուտը անմիջակա՛ն է։

ՏՐ. Ռ. ՌՈՊԻՆՍՈՆ

ԱԶԴ

Ի Գուլկունճուք Շիրքէթի քաղինոյին մէջ գտնուած քարով պիլարտոս մը ի վաճառ հանուած է չորս գրնտակներով, 22 սթէքներով եւ այլ գործիքներով։ Դիմել Ղալաթիա Նորատունկեան խան թիւ 14, Մէտէթեան Գրիգոր աղայի։ 293 7—12

ՏՕՔԹ. Ա. ՔՕՄԱՆՍ ՏԸ ՐՍՑԹԷՐ

Բժիշկ, վիրաբոյժ և մանկաբարձ, վերկայեալ Ամսդերտամի համալսարանէն, հաստատուած է ի Բերա, Եէնի-Զարշի փողոց, թիւ 80։ Հիւանդները կ'ընդունի միջօրէի ժամ 1 էն 2, ըստ Եւրոպացւոց։ երեքշաբթի և ուրբաթ օրերը ձրիաբար կը դարմանէ հիւանդները։ 54

ՀԱՅ ԹԷՅԱՎԱՃԱՌ

Կ. ԵԱՎՐՈՒԵԱՆ և Ց. ԻՍԱԳՈՒԼԵԱՆ

10 ՃԷԼալ-պէյ խանի տակը 10

ՋԻՆԱՍՏԱՆԻ, ՃԱՎԱՑԻ ԵՒ ՀՈԼԱՆԴԱՑԻ

ԸՆՏԻՐ ԵՒ ԱԽՈՐԺԱՀԱՄ ԹԷՅԵՐ

Վաճառատունս իւր հաստատութենէն ի վեր իւր ուղղութեամբ, պատուաւորութեամբ և անխարդախ գործառնութեամբ ստացած հռչակաւ, թէ գաւառն բու մէջ և թէ յատոյս խիստ շատ յաճախորդներ գոհ բրած է։

ՎԱՃԱՌՄՈՒՆՔ

ՄԵՆՔ ԵՒ ՓՈՔՐ ԳԱՆԱԿՈՒԹԵԱՄԲ

ԳԻՆԵՐԸՋԱ ՓԱՒՈՐ 52

ՆՈՐ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ

ԱՌԱՋՆՈՐԴ

ՀԱՅ ԸՆԹԵՐՑԱՆՈՒԹԵԱՆ

ԿԱՄ

ՆՈՐ ՔԵՐԱԿԱՆ

ՊԱՏԳԵՊԱՔԱՔԱՐԴ

Բարեյիշատակ բանաստեղծ Տօքթ. Ներսէս Պեզոյեանի հոգեվնասած պատկերագրքի ոգի ընծիր Քերական-Հեգաբան-Ընթերցարանն որ իւր պարունակած բարոյական գեղեցիկ խրատներով յոյժ օգտակար հանդիսացած է մանկանց, տասնեակներ անգամ ի լոյս ընծայեալ է բիւրաւոր օրինակներով ի ձեռն Հայկազեան բազմարգիւն ընկերութեան, որում նուիրած էր հեղինակն։ Սակայն այժմ ապառաւած ըլլալով, ի խնդրոյ տեղացի և դաւառացի բազմաթիւ ազգայնոց վերատպուած է տասուն թղթ. ի վրայ մաքուր ապագրութեամբ, յատկացուելով 100ին 10ը խառնուրդի Գալաթիան Ընդանցին։

Կը ծախսուի բոլոր Հայ գրավաճառաց և ցաւվաճառ Պոլսոյ և Ցակոբ աղաներու քով։ Կեդրոնատեղին է գարտիզ գանեան տպարանը Իրիզ-Բաշխան թիւ 2-3։ 303 2—3

Ի գին 1 ղրուշ

ԱԶԴ

Փորձառու եւ մայրաքաղաքիս մէկ քանի ընտանեաց մէջ պաշտօն վարած անձ մը պատրաստ է Ֆրանսերէնի, գերմաներէնի եւ անգլիերէնի դասեր տալ, ինչպէս եւ կրկնատուամբ տոմարակալութիւն, պարզ եւ դիւրին մեթոտով, չափաւոր գներով։ Դիմել Ա. հասցէիս լրագրոյս գրատեղեակը։ 301 4—4

ՏՕՔԹ. ՃԷՎԱՀԻՐՃԵԱՆ

Դաւառաց մէջ շատ տարիներ քաղաքային բժշկութեան պաշտօնն յաջողապէս վարելէ յետոյ, այժմ կ. Պոլիս հաստատուած է, և իւր բնակարանն (ի Վանկա, Ցունաց Ս. Թորոս եկեղեցւոյ կից,) հիւանդներ կ'ընդունի ձրիապէս՝ շորեքշաբթի արտաքին հիւանդութեանց համար, և շաբաթ օրերքին հիւանդութեանց համար, մինչև կէս օր։ Վկայեալ ազգատ հիւանդաց վրայ վիրաբուժական գործողութիւններն ևս ձրի կը կատարէ։ Շաբթուն միւս օրերը մինչեւ կէս օր հիւանդ կ'ընդունի, մասնաւորապէս ծննդական գործարանաց հիւանդութիւնք, մանկաբարձութիւն, և վիրաբուժական գործողութիւնք։—քարահանութիւն, խեղաբուժութիւն, լուսնոտութիւն, ևն. որոց վրայ յատուկ փորձառութիւն ունի։

58 19—20

ՍԳՈՒԴԻ ՄՕՒԻՒ ՁԿԱՆ ՕՇԱՌԱԿ

Կ. Պոլիս, 25 սեպտեմբեր 188

Պարանայք Սգող և Պոռն,

Յորմէ հետէ սկսած եմ գործածել ձեր Սգոգի Ալաբաստրը, միշտ լաւ արդիւնքներ ունենալով մանկանց խուլերին և անարիւնութեան հիւանդութեանց քանի մը դէպքերու մէջ։

Իմ կարծիքս է թէ այս հանգոյ և յարգոյ պատրաստութիւնը մեր նախամեծար հանրաւնելու է Մորու ձկան իւղէն և կը յանձնարարեմ զայն։

ՏՐ. Ա. ԱՆՏՐԻԱ

ՀՐԴԵՀԻ ԵՒ ԿԵՆԱՑ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

111

ՆՕՐԹՀ ՊՐԻԹԻՇ ԵՒ ՄԷՐՔԸՆԹԱՑԼ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Անգլ. Ոսկի 3,000,000. ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ 6,515,542
ՀԱՍՈՅԹ 1888 ՏԱՐԻՈՅ 2,085,347

ՆՕՐԹՀԸՆ ԷՇՈՒՐԸՆՍ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Անգլ. Ոսկի 3,000,000. ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ 3,581,000
ՀԱՍՈՅԹ 1888 ՏԱՐԻՈՅ 967,900

Ընկերութիւնքս Պոլսոյ մէջ ունեցած Միացեալ Գործակալութեան միջոցաւ հրդեհի դէմ ամէն կարգի վտանգաւոր ապահովագրութիւններ ի գործ կը դնեն չափաւոր գնով, և իրենց ցոյց տուած դրամական երաշխաւորութեամբ մեծ գումարներ ապահովագրողաց կրնան վստահաբար զիրենք ներկայացնել. նաև իբր ապացոյց իրենց հաստատութեան, միայն հրդեհի ճիւղին համար մինչեւ ցարդ տուժած վնասին 17,000,000 Անգլիական Ոսկին կ'անցնի։

ԾՈՎԱՅԻՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ՄԱՐԻԹԱՅՄ

ԴՐԱՄԱԳԼԻՒԽ Անգլ. Ոսկի, 500,000 ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ Անգլ. Ոսկի 102,345

Ընկերութիւնս կ'ապահովագրէ շոգենաւուց և առագաստանաւուց մէջի ապրանքներն և դրամածրարներն խիստ օգտակար պայմանաւ։ Գնոց և այլոց վրայ տեղեկութիւն առնուլ ուզողք կը հրաւիրուին դիմել Ղալաթիա Գօմիսիօն խանի անկի նն երկաթէ կամրջին վրայ նայող սենեակն, առ ԳԱՌՆԻԿ Յ. ՍԵՐՈԲԵԱՆ Գործակալ Կ. Պոլսոյ վերոյիշեալ երեք Ընկերութեանց

Ա. ՄԱՅԷՐ ԵՒ ԸՆԿ.

Բերա, Թիւնէլի հրապարակ և Պոլիս, Կամուրջին գլուխը
Զմրան համար մեծ քանակութեամբ
Նոր հանդերձներ եկած են
ԶԱՓԱԶԱՆՑ ԱԺԱՆ ԴՆԵՐՈՎ

ՎԱՂԱՀԱՌՈՒԱՀԱՍՏԱՏՈՒԹԻՒՆ
ԲԱՐԻԶԵԱՆ ՆՈՐ ԱՊՐԱՆԱՑ
ԿԱՆԱՆՑ ՀԱՄԱՐ 287

LA ROUENNAISE

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

ՀԻՄՆԵԱԼ Ի 1837

Կեդրոնատեղի՝ 18, Սէն-Մառք փողոց, Բարիզ

Դրամագլուխ՝ 4,000,000, Վճարեալ վնասներն իբր 30,000,000

Աւելի ընդարձակ տեղեկութեանց համար դիմել ի գրասենեակս ընդհանուր գործակալութեան, Պալաթիա, Մահմուտիէ փողոց, Թիւ 2, Ճէրէմեան խան, Գամոնտոյի Պանդային դիմաց։

Ընդհանուր գործակալք բովանդակ Թուրքիոյ և Յունաստանի
ՍԻՄՈՆ ԲԱՑՕՒԼԵԱՆ և ԸՆԿ.

166

ՇՈՓԵՆԱՐԱՊԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԵՒ ՄԱՐՈՒԲԵԱՆ
Ն. ԲԱՐԷ ԵՒ ԸՆԿ.

Մ-ր-Է-ի Ա Բ-Ի Դ-Ի- Կ-Ա-Ա-ա-ր-գ-ի-Բ-Ա-Ղ

Սամսոն, Տրապիզոն և Պաֆուտ երթալիք յառաջիկայ շոգենաւն է Աբդիլ որ փետր. 19ին Մարսիլիայէն և փետր. 26ին կ. Պոլսէն պիտի մեկնի։

Մարսիլիա երթալիք յառաջիկայ շոգենաւն է Մէտիէրէ որ պիտի մեկնի մարտ 4ին։

Բարիզ Լիոն-Մարսիլիոյ երկաթուղեաց ուղեւորութիւնն ի միասին առնելով,
Ա. կարգ 300 ֆրանք
Բ. » 220 »

Ո-ղ-ղ-ի Ա -ր-է -ա-վ-ա-ր-Ի-Ա

Նաւուղղէքի, ուղեւորութեան և այլ տեղեկութեանց համար
Դիմել առ գործակատարն
ԹԻՄՈԹԷ ԲԸՊՈՒԼ
Թիւ 17-18 Քիր չիւք Միւլէք
Մովհանէ փողոց, Թիւ 14

371

EMULSION SCOTT

(ՍԳՈՊԻ ՕՇԱԲԸԿ)
ՄՈՐԻՒ ՁԿԱՆ ՅԱՒՏ ԻՒՂ
Իբ-ֆ-ֆէ-ի ԳԸ ԼԻՎ Ի սոպով
Պատրաստեալ ձեռամբ ՍԳՈՊԻ և ՊՕՈՒՆԻ,
ի Նիւ-Եորք։

Կաթին չափ անսորժահամ է
Մորիւ ձկան հոտ իւղի բոլոր յատկութիւններէն զատ, հոգոսֆիդներու յատկութիւններն ալ ունի
Կը բուժէ թոքախտը
Կը բուժէ անարիւնութիւնը
Կը բուժէ խոյլերը
Կը բուժէ հաղը, ցրտաւութիւնները
Կը բուժէ ընդհանուր տկարութիւնը
Կը բուժէ մանկանց ճոզածութիւնը
Բժիշկներէն ընդունուած է, անսորժ համ ու հոտ ունի, դիւրամարս է, և ամենէն փափուկ ստամոքսները կը տանին զայն։

Կը վաճառուի գլխաւոր դեղավաճառաց և դեղագործաց քով։
Գործակատարք ի Կ. Պոլիս. ՀԱՄՄԻՐ ԵՒ ՀԻՐՁԷԼ. 81

HUILE DE HOGG

ՄՕՐԻՒ ՁԿԱՆ ԲՆԱԿԱՆ ԻՒՂ

Որոյ ազդեցութիւնն հաստատուած է 25 էն աւելի տարիներու փորձով։ Հեռեալ հիւանդութեանց համար. կուրծքի հիւանդութիւն, թոքախտ, թոքաբորբ, հիւանդութիւն, հազ, բրոնխ, յամառ հազ, խոյլ, աւշային գեղձերու ուռուցքներ. մորթի հիւանդութիւնք, սրբիւն, սպիտակ դաշտան, ընդհանուր տկարութիւն և այլն. նաև տկար և փափկակազմ տղաքները զօրացնելու համար շատ դիւրաւ կը խմուի։

Օգուտ անելու է սովորական իւղերէն և մանաւանդ անոնցմէ որ շահապետական նպատակներով բնական իւղերու տեղ և իբր թէ անոնց-մէ աւելի ազդութիւն և ախորժ համ տալու համար շինուած են։ Այն իւղերն ուրիշ բան չեն ճառայեր բայց միայն ստամոքսը ընդդունայն զբաղեցնելու և հոգնեցնելու. երբեմն շատ վտանգաւոր ևս կրնան ըլլալ։

Բնական և զուտ ձկան իւղ գտնելու ապահովութեան համար պէտք է գտնել ՀՕԿԻ ԻՒՂԸ, որ եռանկիւնի շիշերով կը ծախուի։ Պահանջել հՕկի անունը և Բարիզի բժշկական Ճեմարանին քիմիական զորօրոց գլուխ Պ. Լ. ըսիէօրի վկայութիւնը որ իւրաքանչիւր շիշի էթիքէթին վրայ կը գտնուի։ Տէլլա Սուտայի և այլ Պոլսոյ համբաւաւոր դեղավաճառաց քովկը գտնուի։ 1883 տարւոյ յունուար 1 էն սկսեալ հՕկի մորիւ ձկան բնական իւղի շիշերուն էթիքէթներուն վրայ Գաղիոյ կառաւարութեան մնիքն պիտի գտնուի։ ուրեմն այս մասին ուշադրութիւն դրօշաբանի նշանը։ ընտրուէ։

Թուրքիոյ Համար ընդհանուր Մեկուսարան Գ. Գ. ՏՐԻՖՈՆ, Պոլիս

ՄՈՐԻՒ ԵՒ ԿԱՆԱՑ ԻՒՂՈՑ ԱՆՀԱՄ ԵՒ ԱՆՀՈՏ

"ՖՕՐԹՈՒՆԱ,,

Ընդհանուր ապահովագրական Անանուն Ընկերութիւն
Հիմնեալ ի Պորտուկալիա 1868
Դրամագլուխ. 1,875,000 ֆր.
Պահեստ. դրամ 1,337,000 »

"ՏԻՒՍԷԼՏՕՐՖԷՐ,,

Ծովային, Գետային եւ ցամաքային ընդհանուր ապահովագրական Ընկերութիւն
Հիմնեալ ի Տիւսէլտորֆ, 1845
Դրամագլուխ. 3,750,000 ֆր.
Պահեստ. դրամ 3,099,367·15

Ընկերութիւնքս որք միացեալ են կ. Պոլսոյ հրապարակին վրայ, փոխադարձ երաշխաւորութեամբ կ'ապահովագրեն ամէն տեսակ վաճառք և դրամածրարներ, ընդդէմ ծովային, գետային և ցամաքային փոխադրութեան վտանգաց, խիստ շահաւոր պայմաններով.

ՀԱՆԶԷԱԹԻՇԷ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ
Հիմնեալ ի Համպուրկ յԱմին 1874
Դրամագլուխ 3,750,000 ֆր.
Պահեստի դրամ 600,000 »

Ընկերութիւնս կ'ապահովագրէ ընդդէմ հրդեհի ամէն տեսակ կալուածներ, կարասիք, մթերանոցներու և վաճառատանց մէջ ապրանքներ, ամենաշահաւոր պայմաններով. 191

Աւելի ընդարձակ տեղեկութիւն առնուլ ուզողներ կը հրաւիրուին դիմել առ ՏԻՐԱՆ Ս. ՄԱՆՈՒԿԵԱՆ, ընդհանուր գործակալ վերոյիշեալ երեք ընկերութեանց. ի Պոլիս, Պաղէ-Դափու Բասիմ Փաշա Խան, Թիւ 13 և 14։

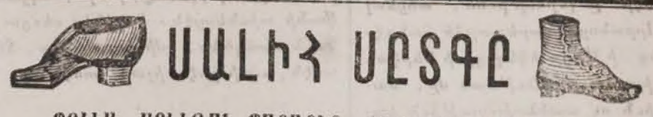

ՍԱԼԻՀ ՍԸՏԳԸ

ՊՈԼԻՍ, ՍՈՒԼԹԱՆ ՊԱՅԱԶԻՏ, ՕԳՃՈՒԼԱՐ ՊԱՐԸ Թիւ 61

Արանց, կանանց և տղայոց համար ամէն կարգի գեղեցիկ ու դիմացկուն կոշիկներ կը պատրաստուին Ֆրանսական առաջնակարգ ապրանքներէ։ Այս խտանութիւնն դիմոց յաճախորդք մեծապէս գոհ պիտի լինին մանաւանդ գներու աժանութենէն։ 2 թիւէն 4 թիւ կոշիկներու կարով պատրաստուածները հինգ ղրշ աւելի պիտի ըլլան փայտէ գամով պատրաստուածներէն։ 4 թիւէն 6 թիւի համար 5 ղրշի յաւելում մը պիտի ըլլայ այդ տարբերութեան վրայ։

Ղրշ	տեսակ
85	ամէն տեսակ կարով պոթին կալոշ
52	սկարբին կարով
140	կալոշով մսկ կարով
65	պոթին կարով
80	մէտ կալոշ գամով
140	ամէն տեսակ մսկ
160	փայլուն մարթէ մսկ

Ղրշ	տեսակ
33	կնոջ մուճակ
40	պալատական կալոշ
70	կնոջ համար պոթին կալոշ
45	16 թիւէն մինչ 21 թիւ պոթին կալոշ տղայոց համար
150	թէլաթին և ուղտի մարթէ մսկ

Տղայոց յատուկ կոշիկներու 21 թիւէն վեր եղածներուն համար հինգ ղրշի յաւելուած մը պիտի ըլլայ։ Յատկապէս յանձնարարուած կոշիկներու համար հարիւրին տասը յաւելում մը պիտի ըլլայ այս գնոյն վրայ։ 43 23—24

ROYAL VICTORIA

ՄԱԶԵՐՈՒ ՎԵՐԱՆՈՐԳԻՉ

ԱՆՎՐԻՊԵԼԻ ԴԱՐՄԱՆ
ՄԱԶԵՐՈՒՆ, ՄՕՐՈՒՔԻՆ ԵՒ ՊԵԽԻՆ ՏԱԼՈՒ ՀԱՄԱՐ
ԻՐԵՆՑ ՈՑԺՆ ԵՒ ՆԱԽՆԱԿԱՆ ԳՈՑՆԸ

Գործածութիւնը դիւրին. Կ'արգիլէ մազերուն թափիլը. Չնարգնեալ բայց ապահով արդիւնք յառաջ կը բերէ. Բնական և փայլուն դարձ կուտայ մազերուն։ Գործածութիւնը բազմածախս չէ.

ՆԵՐԿ 2½ 2½ ԱՇՍ

Փոփաքեալ սպիտիքն ընդհանրապէս յառաջ կուգայ 10—15 օր յետոյ

Այն անձինք որք ծանր հիւանդութիւններէ ելած են, անոնք որ մատատնդութիւններ ունին, կանայք որ կաթ տուած էն և մեծ տղայոց ենթակայ բոլոր մարդիկ իրենց մազերը կրնան դիւրաբար ենթակայ են. այս պարագայից մէջ մանաւանդ ՄԱԶԵՐՈՒՆ ԱՓՈՒՑԱԿԱՆ ՎԵՐԱՆՈՐԳԻՉԸ կոչուած է,

ՄԵԾ ԴԱՄԱՑՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ՄԱՏՈՒՑԱՆԵԼՈՒ

ի Թուրքիա մեծաքանակ վաճառման համար միակ կեդրոնատեղին է ԷՏԻՊԻՆՏ ԳԱՌ ԱՆԱ, Մթերանոց անգլիական, Գալաթա. Թիւ 95 և 97, Գալաթա։ 68

ԵԹԷ ԿՐ ՀԱՃԱՔ

ԱՌԷՔ ՄԻԱՅՆ

ԺԷՐՈՏԷԼԻ ԲԱՍԴԻՅԼԵՐՆ
ԵՎՐԷԿԻՈՅ ՄԱՔՈՒՐ ԽԱՅԾԴՂՆՈՎ ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԱԾ

Որք շնչուելով եւ ուտուելով կը հերգործեն ընդդէմ Հարբուխի, Գրիպի, Դուվի Շնչարգելութեան Զայնի կերկեման Խուչակատարի եւ։ Ամեն բժիշկք կը յանձնարարեն ԺԷՐՈՏԷԼԻ ԱՄԻՍՅԼՆԵՐԻ գործածութիւնն եւ կ'արգելուն գործածել խայծղանի այլ եւ այլ շաքարանատերէն

ԱՆՊԱՏԵՂՈՒԹԻՒՆՔ
Խայծղանի լուսաբանութիւն—

1· ԱԱՄՍՊԼԱԿԱՆ ԽՈՂՈՎԱԿՆ, ուստից որոնն խայծղանի կարգը և անլուսելի զանազան տեսակ նիներ որք բերնին մէջ չլուծուելով կ'ելնան ստամոքսը կ'իջնան, առանց դէպքի ընդ խայծգան հաղորդելու ընշաւական խոցվելոց որոց ասմանեալ են.

2· ԽՈՂՈՎԱԿԻՆ ԴԱՅՐԷՆ խայծգանի հատիկները կը մանեն ստամոքսի մէջ և զանց բեռնաւորելով շաքարով և խելագնի նիւթերով, յառաջ կը բերեն ստամոքսի անհանգստութիւններ.

3· ԱՂԻՒՆԵՐՈՒՆ մէջ կը շարունակուին այս հանգիստութիւնք և յառաջ կը բերեն Բորբոքում, Վէրք, Խիթ, եւն. իրենց պատուհասած ափիսի, մոքինի պատճառաւ.

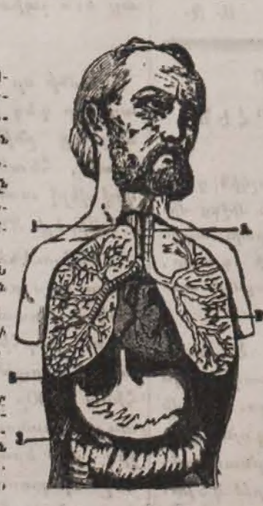

ԱՌԱՒԵԼՈՒԹԻՒՆՔ
Ժերոտելի Քոգիլիներ—

Ա· ՇՆԶԱՓՈՂԵՐուն մէջ ժերոտելի բաղդիլներու գոլորշիները մեծապէս կը ներգործեն իրենց առողջարար և կազդուրիչ յատկութեամբ, քանի որ կը շնչուին ու կը ծծուին։

Բ· ԹՈՔԵՐՈՒՆՆ մէջ մեն մի շնչառութեան կը հանին ժերոտելի բաղդիլներու գոլորշիներն և քնկոտելարար տարածուելով ամբողջապէս ի գործ կը դնեն իրենց փրկաւոր ազդեցութիւնը.

(Բարիզի բժշկաց ն ամենեն՝ որ խերեն, կապէմ ոը Օրիթս· այսպէս կը խօսի բաղդիլներու վրայ· «Պ. ժերոտել պարզ միջոց մը գտած է խայծգանը մոցնելու համար շնչափողերու ամենեն նուրբ թելի ուռն մէջ, առանց պարուհանելու ինչպէս նիւթեր։ Այս պայմաններով խայծգանին ազդեցութիւնն այնքան արագ է որ գանի մը բաղդիլներ կը բաւեն հարբեցնելու։»

ԺԷՐՈՏԷԼԻ ԲԱՍԴԻՅԼՆԵՐՆ անհրաժեշտ են ամեն անոնց որք ձայներնին կը յոգնեցնեն, արտակ օգի մէջ կ'աշխատին կամ իրենց պարապմանց պատճառաւ ստիպուած են գրգռիչ գոլորշիներ կամ փոշիներ ծծել, ինչպէս Գործաւորք· Ջաղացպանք, Կառավարք. Երգիչք, Դեքլամատք, Ատենաբանք, Քարոզիչք, Փաստաբանք, Լաւուցիչք, Դատիարակք, Երկաթուղեաց Պաշտօնեայք եւ եւ։

Տարին 100,000է աւելի մարդիկ կը բժշկուին այս Բասդիլներով եւ
Պ. ժերոտէլ 40,000է աւելի շնորհակալեաց նամակ ունի.

ԺԷՐՈՏԷԼԻ Բասդիլներն են խայծգանի միակ բասդիլներն որք փարծատրուած են Փարիզու 1878ի Տիեզերական արուեստանոցի կողմէ, Նախարարական որոշմամբ և բուս խորհրդոյ Առողջապահական խորհրդոյ՝ փորձերու ենթարկուած են, և Ռուսիոյ մէջ թոյլատրեալ են կայսերական կառավարութեան կողմէ, բան հաւանութեան բժշկական խորհրդոյ։

Իւրաքանչիւր տուփ կը պարունակէ 72 Բասդիլ, Գինը Ա Մանէոնէն ֆրանքանոցներ
Ինկիլիզ մասին.—Պահանջել ֆրանքանի նշանը

Ա. ԺԷՐՈՏԷԼ, դեղագործ ի Ալէն Մէնկոյ, (Ֆրանսա)

Կ· Պոլիս՝ Պան Մարշէ Դեղագործական Մթերանոցն, Դ. Ալանեան Ն· և Ժ· Քանաքեր եղբարք, Թիֆլիս, Նէուէլսս, Թէսսորիտէս, Վէնան Քասապեան, Յ· Մ· Մէկիրի, Ա· Դաղարիանս, Ա· Քէսգորիան, Նէուէլսս, և Ընկ. 86

ԴԵՂ ՋԵՐՄԻ ԵՒ ՏԵՆԴԻՑ

Տոքթոր Այէրի ջերմային հիւանդութեանց այս դեղն՝ որ անխառն բաղադրութիւն մի է զուտ բուսեղինց, է զանազանամ և ազդու կազդուրիչ ամեն տեսակ ֆիզիկական խանգարմանց, որ յառաջ կուգան ճախճախուտ վայրերու ջերմաց կլիմայից վատ ու ապականեալ օդերէն, որուն օգտակարութիւնը և ապաքինիչ ստոյգ յատկութիւնը երաշխաւորեալ է նորա անհամար արդեանցը ստոյգ գիտութեամբն։ Այս ֆիզիկական խանգարումներն յառաջ կուգան օդին մէջ լողացող թունաւոր անշնչաբերի նիւթոց միջոցաւ, որք թոքերէն անցնելով կը մտնեն արեան մէջ, կը խանգարեն լեարդը, և յառաջ կը բերեն տեսակ տեսակ ջերմեր և տենդեր, և արեան թունաւորումն, որոց ասանունները տրուած է. ջերմն և սարսուռ, թագուն ջերմ, պարբերական ջերմն, ընդհատեալ ջերմն, մազմային տենդ և հրատապ տենդեր։

Թունաւորեալ օդերէ պատճառեալ հիւանդութիւնք կը պատահին այն տեղեր ուրմինոլորտը ապականեալ և թունաւորեալ է ճահիճներէ կամ ճախճախուտ վայրերէ բուրեալ ժահահոտ նիւթերով, կամ բաց ադբանոցներէ և ականներու ծակակիներէն ելած թունաւոր կազերով, զորս մարդիկ կը ծծեն շնչառութեամբ։

Այէրի ջերմի ու տենդից դեղն կը մնչէ այդ թունաւոր նիւթոց կամ կազերու ազդեցութիւնը և դուրս կը վանէ զայն մարմնոյն մէջէն, որոյ գործածութիւնն ստուգապէս անվտանգ և անվնաս է և օգուտ ստոյգ, միայն թէ տրուած հրահանգից համեմատ գործածուի։ Կը ծախուի Միացեալ և ընկերաց Ամերիկեան վաճառատան ի Ղալաթիա Կոստանդնուպոլսոյ։ 151

ՄՈՍ

ՇՈՓԵՆԱՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
Լ-Է-Բ-Ա Ա Մ-Ի-Ա-Ր-Ա-Ն Դ-Ի- Բ-Ա-Ղ-Ա-Ղ
ՀԷՄԲՈՒԼ

Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոյ
Քանոքուս	4200	Սֆինքս	3000
Ֆէրսա	4000	Սորտիս	3000
Օսմանլի	4000	Դէրթիս	3000
Աէսսոպրիս	3250	Բէրա	3000
Թիպս	3250	Լօգիս	800
Մակասար	3250	Սկինաս	800
Մարիսթիս	3250	Աէսիլ	700

Մ-կ-ա-ր- շոգենաւը, նաւապետ Թոմաս, Լիվերբուլէն ասա հասաւ ընդհանուր վաճառքով։

Նէբէր- շոգեղաւը, նաւապետ Օուին, ամսոյս դ էպի 17/25ին Լիվերբուլէն ասա կ'ապասուի ընդհանուր վաճառքով։

Դիմել առ Ժ. Վ. ՎԻԹՕԼ և ԸՆԿ.
Ուիթոլ խան
ՀԷՅՄՍ ՄՈՍ և ԸՆԿ.
181 31, Ճէյմս Սդրիդ, Լիվերբուլ

ՇԻՐԲԷԹԻ ԽԱՅՐԻՅԻ

ԿԻՐԱԿՆՕՐԵԱՅ ԺԱՄԱՆԱԿԱՑՈՅՑ 1686

1890 ՅՈՒՆՈՒԱՐ 16 ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ ՕՐԷՆ ՍԿՍԵԱԼ ՄԻՆՉԵՒ ՅՆՈՐԻՆՈՒԹԻՒՆ

Վ-ա-ք-ր-ն Է-Ը-ա-ղ ը-ք-ի-ա-ա-ն-ք

2 — Վանիք· Զենկէլ· Պէյլէր· Գուզկ· Պէշիք·
2 — Արնավ· Գուրուշ· Օրթաք· Պէշիք·
2 — Եէնիմ· Մէզ· Պէյիւք· Թար· Եէնիք· Մերկ· Ի· Հիսար Պէպէք Ամով· Գուրուշ· Օրթ· Պէշիքթաշ
1 40 Պէյգ·Ղ Բաշտ· Զուզդ· Գանլ· Ա· Հիսար Գանա· Վանիք· Զենկ· Պէյլ· Գուզկ·
2 35 Ի· Ա· Գավադ Մէզարդ· Պէշիւքտ· Թարդ· Պէյգոզ Բաշտ· Զուզդ· Գանլ· Ա· Հիսար Գանա· Վանիք· Զենկ· Պէյլ· Գուզկ· Պէշիքթաշ
3 15 Եէնիմ· Մէզարդ· Պէշիւքտէրէ Թարդ· Եէնիք· Պէնէնա Մերկ· Պէյամ· Ի· Հիսար Պէպէք Արնավ· Գուրուշ· Օրթա· Պէշիք
3 50 Մէզդ· Պէշիւքտ· Թարդ· Պէյգոզ Բաշտ· Զուզդ· Գանլէմ· Ա· Հիսար Գանա· Վանիք· Զենկէլ· Պէյ· Գուզ· Իսակ·
5 — Պէյգոզ Բաշտ· Զուզդ· Գանլ· Ա· Հիսար Գանա·
4 30 Եէնիմ· Մէզդ· Պէշիւք· Թարդ· Եէնիք· Պէնէն· Մերկ· Պէյամ· Ի· Հիսար Պէպէք Արնավ· Գուրուշ· Օրթա· Պէշիքթաշ Վանիք· Զենկէլ· Պէյլ· Գուզկ· Պէշիք·
6 — Եէնիմ· Մէզդ· Պէշիւքտ· Թարդ· Եէնիք· Պէնէն· Մերկ· Պէյամ· Ի· Հիսար Պէպէք Արնավ· Գուրուշ· Օրթ· Պէշիք·
7 — Եէնիմ· Մէզարդ· Պէշիւք· Թարդ· Պէյգ· Բաշտ· Եէնիք· Մերկ· Գանլէմ· Ի· Ա· Հիսար Գանամ· Արնավ· Զենկէլ· Պէյլ· Օրթաք· Գուզկ· Պէշիք· Իսակ·
8 15 Ա· Ի· Գավ· Մէզդ· Պէշիք· Թարդ· Եէնիք· Պէնէն· Մերկեան Ի· Հիսար Պէպէք· Արնավ· Գուրուշ· Օրթաք· Պէշիկ·
9 — Մէզդ· Պէշիւք· Թարդ· Պէյգոզ· Բաշտ· Զուզդ· Գանլ· Ա· Հիսար Գանամ· Վանիք· Զենկ· Պէյլ· Գուզկ· Իսակ·
10 — Մէզդ· Պէշ· Թարդ· Եէնիք· Մերկ· Ի· Հիսար Աբնավ· Օրթ· Պէշիք·

Կ-ա-ք-ր-ն Դ-Ի-Ղ ը-ք-ի-ա-ա-ն-ք

2 45 Պէշիք· Օրթ· Գուր· Աբնվ· Պէպէք Ի· Հիսար Մերկ· Եէնիք· Թարդ· Պէյգ· Եէնիմ·
3 15 Գապաթ· Իսակ· Պէշիք· Գուզկ· Օրթ· Պէյլ· Զենկէլ· Արնավ· Գանամ· Ա· Հ· Ի· Հիսար Գանլէմ· Մերկ· Եէնիք· Բաշտ· Պէյգ· Թարդ· Պէշիք· Մէզարդ· Եէնիմ·
3 35 Իսակ· Գուզկ· Պէյլ· Զենկ· Վանիք· Գանամ· Ա· Հիսար Գանլ· Զուզդ· Բաշտ· Պէյգոզ
4 15 Պէշիք· Օրթ· Գուր· Աբնվ· Պէպէք Ի· Հիսար Պէյմ· Սթէն· Եէնիք· Թարդ· Պէշիւք· Մէզդ· Եէնիմ·
5 15 Պէշիք· Օրթ· Գուր· Աբնվ· Պէպէք Ի· Հիսար Մերկ· Եէնիք· Թարդ· Պէշիւք· Մէզդ· Եէնիմ· Ի· Ա· Գավադ
6 15 Գապաթ· Իսակ· Պէշիք· Գուզկ· Օրթաք· Աբնավ· Ի· Հիսար Մերկ· Եէնիք· Պէյգոզ Թարդ· Պէշ· Մէզարդ· Եէնիմ·
7 15 Պէշիք· Իսակ· Գուզկանմ· Օրթաք· Պէյլէր· Զենկէլ· Ա·Նավ· Գանամ· Ա· Հ· Ի· Հիսար Մերկ· Եէնիք· Թարդ· Պէշիւք· Մէզդ· Եէնիմ·
8 30 Պէշիքթաշ Օրթ· Արնվաա· Պէպէք Ի· Հիսար Մերկ· Եէնիք· Թարդ· Մէզդ· Պէյգ·
10 5 Գապ· Գուզկ· Պէյլէր· Զենկ· Վանամ· Գանամ· Ա· Հիսար Գանլէմ· Զուզդ· Բաշտ· Պէյգ· Թար· Մէշ· Ի· Հ Ա· Գավադ·
10 15 Պէշիք· Օրթաք· Գուրուշ· Աբնավ· Պէպէք Ի· Հիսար Մերկ· Սթէն· Եէնիք· Թարդ· Պէշ· Մէզարդ· Եէնիմ·
11 — Պէշիք· Օրթաք· Գուրուշ· Աբնավ· Պէպէք Ի· Հիսար Մերկեան Եէնիք· Թարդ· Պէշիք· Մէզարդ· Եէնիմ·
11 10 Գուզկ· Պէյլէր· Զենկ· Վանիք· Գանամ· Ա· Հիսար Գանլէմ· Զուզդ· Բաշտ· Պէյգ·
11 30 Պէշիք· Գուզկ· Օրթ· Պէյլէր· Զենկ· Վանիք·
12 — Պէշիք· Օրթ· Գուր· Աբնվ· Պէպէք